

SATURS

Datu valsts inspekcijas direktores Signes Plūmiņas ziņojums	2.lpp
1. Datu valsts inspekcijas pamatfunkcijas un pienākumi	5.lpp
2. Datu valsts inspekcijas aktivitātes normatīvo un politikas dokumentu izstrādē	7.lpp
3. Personas datu apstrādes sistēmu reģistrācija	19.lpp
4. Iedzīvotāju sūdzības par pārkāpumiem personas datu apstrādē	20.lpp
5. Atzinumi un skaidrojumi	22.lpp
6. Datu valsts inspekcijas dalība tiesvedības procesos	49.lpp
7. Personas datu apstrādes audits un auditori	50.lpp
8. Sabiedrības informēšana un sabiedriskās aktivitātes	52.lpp
9. Datu valsts inspekcijas starptautiskās aktivitātes	55.lpp
10. Phare 2002 Twinning projekts “Datu valsts inspekcija”	72.lpp
11. Informācija par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu	78.lpp
12. Datu valsts inspekcijas personāla izglītošana un kvalifikācijas celšana	81.lpp
13. 2006.gadā veicamie nozīmīgākie uzdevumi un plānotie pasākumi	86.lpp

Datu valsts inspekcijas direktores Signes Plūmiņas ziņojums

20.gadsimts tiek uzskatīts par demokrātijas gadsimtu, vienlaicīgi šajā gadsimtā iezīmējas jauni draudi demokrātijai, kas izpaužas arī indivīdu privātuma ierobežošanā. Privātums, jeb indivīda tiesības palikt vienam un netraucētam, mūsdienās tiek daudzējādā ziņā apdraudēts un ierobežots. Privātumu īpaši apdraudējis tā sauktais '*karš pret terorismu*', kas ierobežojis indivīda brīvību, tai skaitā privātumu, pat tādās valstīs, kas tradicionāli tika uzskatītas par spēcīgām cilvēktiesību atbalstītājām.

Daudzas valstis ir izrādījušas pastiprinātu interesi un ievākušas papildus informāciju par saviem iedzīvotājiem. Nereti tas notiek bez pašu iedzīvotāju piekrišanas. Piemērs šādai informācijas vākšanai bija sastopams telekomunikāciju sektorā, kad tiesībsargājošās institūcijas pieprasīja informāciju par indivīda veiktajiem zvaniem un atrašanos vietu. Tieši jautājums par noslodzes datiem 2005.gadā bija viens no diskutablākajiem jautājumiem Eiropas Savienības ietvaros, jo šī jautājuma kontekstā sadurās tiesībsargājošo institūciju un cilvēktiesību institūciju viedokļi, kā arī telekomunikācijas pakalpojumu sniedzēju intereses. Tādēļ Eiropas Savienības ietvaros tiek diskutēts par datu aizsardzības jautājumiem III Pīlāra ietvaros, kas attiecas uz tiesībsargājošām institūcijām.

Datu aizsardzības jomā 2005.gads ir bijis īpašs. Ir apritējuši desmit gadi, kopš spēkā stājusies Direktīva 95/46/EK. Šo desmit gadu laikā daudz kas ir mainījies un Eiropas Savienības dalībvalstis aizvien biežāk pauž viedokli, ka nepieciešams direktīvā ieviest papildinājumus, kas atbilstu situācijai, kāda radusies pateicoties tehnoloģiju attīstībai mūsdienās, kā arī saistībā ar izmaiņām, kādas ikdienas dzīvē ienes globalizācijas procesi.

Datu aizsardzības jautājums ir kļuvis aktuāls daudzās sfērās, arī attiecībā uz tūrisma industriju - pastiprināta uzmanība tiek pievērsta ceļotāja identitātes pārbaudei, jo īpaši tajās valstīs, kas saskārušās ar terorisma postošajām sekām. Ir

gadījumi, ka ceļotājam kā obligāta prasība tiek izvirzīta pirkstu nospiedumu noņemšana, kas parasti tika attiecināta tikai uz aizdomās turamajiem (īpaši ceļojot uz ASV). Tiek diskutēts par biometrijas datu saturošām pasēm visas Eiropas Savienības ietvaros. Visas šīs tendences ietekmē arī fizisko personu datu aizsardzību Latvijā. Tādēļ šis jautājums Latvijā un Eiropas Savienībā kļūst aizvien aktuālāks.

Datu valsts inspekcija 2005.gadā turpināja īstenot normatīvajos aktos noteiktās funkcijas, kā arī aktīvi piedalījās ar fizisko personu datu aizsardzību saistītajās darba grupās nacionālajā un Eiropas Savienības līmenī. Tika pabeigta 2004.gadā iesāktā Eiropas Savienības projekta Phare Twinning Nr.LV/2002/IB/OT-01 "Datu valsts inspekcija" īstenošana. Projekta galvenais mērķis bija stiprināt Datu valsts inspekcijas administratīvo kapacitāti, kā arī izstrādāt iespējo DVI attīstības modeli nākotnē kā neatkarīgai institūcijai. Eiropas Savienības ietvaros nepastāv vienots datu aizsardzības institūciju modelis, tādēļ prakse dažādās Eiropas Savienības valstīs ir atšķirīga. Ir tikai dažas datu aizsardzības institūcijas (piemēram, Lielbritānijā, Ungārijā), kuras vienlaicīgi ir atbildīgas arī par Informācijas atklātības likumdošanas ieviešanas uzraudzību. Tieši šajā kontekstā kā svarīgākais ir līdzsvara jautājums starp informācijas atklātību un datu aizsardzību, tas svarīgs arī Latvijā.

Vēlos norādīt, ka Datu valsts inspekcijas galvenais mērķis ir nodrošināt, lai Fizisko personu datu aizsardzības likums būtu atbilstošs, viegli saprotams un pragmatisks. Datu valsts inspekcija nav izveidota tādēļ, lai kavētu uzņēmējdarbības attīstību vai publiskās pārvaldes institūciju darbu Latvijā, bet gan lai sniegtu atbalstu labas datu aizsardzības prakses izveidošanai. Tādēļ kā svarīgs uzdevums nākamajam gadam tiek izvirzīts – iedzīvotāju izglītošana par personas datu un informācijas atklātības jautājumiem, kas ietverts arī Datu valsts inspekcijas stratēģiskajā attīstības plānā (2004.-2007.gadam). Man ir pārliecība, ja iedzīvotāji būs labāk informēti par savām tiesībām, viņi spēs labāk aizsargāt savu privātumu un zinās, kuros gadījumos viņiem ir tiesības saņemt informāciju

no publiskās pārvaldes iestādēm. Tādēļ ir svarīgi sniegt iedzīvotājiem atbilstošu informāciju par viņu tiesībām un pienākumiem.

Fizisko personu datu aizsardzības principu ievērošana ir svarīga jau likumdošanas izstrādes stadijā, tādēļ Datu valsts inspekcija 2005.gadā sagatavoja atzinumus saistībā ar dažādu normatīvo aktu projektiem, to skaitā par „Noteikumiem par Latvijas Republikas valdības un Slovēnijas Republikas valdības līgumu par sadarbību cīņā pret terorismu, organizēto noziedzību, nelegālu narkotisko un psihotropo vielu un prekursoru apriti un citiem noziegumiem”, „Grozījumiem Cilvēka genoma izpētes likumā”, „Pacientu tiesību likumu”, „Grozījumiem par tiesu varu u.c.”.

Nobeigumā vēlos pateikties tiem, kuri sazinājās ar Datu valsts inspekciju, norādot uz iespējamiem likumpārkāpumiem vai lai saņemtu konsultācijas par DVI kompetencē esošajiem jautājumiem. Paldies arī visiem Datu valsts inspekcijas darbiniekiem, jo īpaši tiem, kuri inspekcijā strādā kopš tās izveidošanas.

Signe Plūmiņa

1. Datu valsts inspekcijas pamatfunkcijas un pienākumi

Datu valsts inspekcija (turpmāk tekstā – DVI) ir Tieslietu ministrijas pārraudzībā esoša valsts pārvaldes iestāde, kas darbojas saskaņā ar Ministru kabineta 2000.gada 28.novembra noteikumiem Nr.408 “Datu valsts inspekcijas nolikums”. 2005.gadā tika izstrādāts un apstiprināts DVI reglaments, kas nosaka DVI struktūru un darba organizāciju (reglamentu skatīt DVI interneta mājas lapā – [Http://www.dvi.gov.lv](http://www.dvi.gov.lv)).

DVI uzsāka savu darbu 2001.gadā un tās funkcijas ir noteiktas Fizisko personu datu aizsardzības likumā, Elektronisko dokumentu likumā un Informācijas atklātības likumā.

Uzraugot Fizisko personu datu aizsardzības likuma ievērošanu, DVI darbojas neatkarīgi. Inspekcijas pieņemtos lēmumus var pārsūdzēt vienīgi tiesā.

DVI pienākumi personas datu aizsardzības jomā:

1) nodrošināt valstī personas datu apstrādes atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likuma prasībām;

2) pieņemt lēmumus un izskatīt sūdzības, kas saistītas ar personas datu aizsardzību;

3) reģistrēt personas datu apstrādes sistēmas;

4) ierosināt un veikt darbības, kas vērstas uz efektīvāku personas datu aizsardzību un sniegt atzinumus par valsts un pašvaldību institūciju veidojamo personas datu apstrādes sistēmu atbilstību normatīvo aktu prasībām;

5) kopīgi ar Latvijas Valsts arhīvu ģenerāldirekciju lemt par personas datu apstrādes sistēmu nodošanu valsts arhīviem glabāšanā;

6) akreditēt personas, kas vēlas veikt sistēmu auditu valsts un pašvaldību institūciju personas datu apstrādes sistēmās Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

DVI pienākumi elektronisko dokumentu jomā ir:

1) akreditēt sertifikācijas pakalpojumu sniedzējus atbilstoši brīvprātīgas akreditācijas principam;

2) pārbaudīt, vai uzticami sertifikācijas pakalpojumu sniedzēji ievēro sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas noteikumus;

3) izveidot ekspertu, kam ir tiesības veikt sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošību pārbaudes, sarakstu;

4) uzraudzīt, lai uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju izsniegto, anulēto, apturēto un atjaunoto kvalificēto sertifikātu elektroniskā paraksta pārbaudes datu un laika zīmoga reģistri būtu pieejami nepārtrauktā tiešsaistes režīmā.

DVI pienākums informācijas atklātības jomā ir uzraudzīt Informācijas atklātības likuma ievērošanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

2. Datu valsts inspekcijas aktivitātes normatīvo aktu un politikas dokumentu izstrādē

Lai nodrošinātu Latvijas normatīvo aktu atbilstību Eiropas Savienības prasībām saistībā ar personas datu aizsardzības principiem, DVI 2005.gadā izstrādāja vairākus normatīvo aktu projektus, kā arī piedalījās dažādās darba grupās, kas izstrādāja normatīvo aktu projektus un politikas dokumentus.

Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē

2005.gadā tika izstrādāta koncepcija, izpildot ar Ministru prezidenta 2003.gada 24.oktobra rīkojumu Nr.484 “Par darba grupu tiesību aktu projektu izstrādei, kas nepieciešami neatkarīgo iestāžu statusa noteikšanai” doto uzdevumu – izstrādāt un tieslietu ministram iesniegt Ministru kabinetā tiesību aktu projektus, kas nepieciešami neatkarīgo iestāžu statusa noregulēšanai.

Koncepcijā minēts, ka tā saucamo “neatkarīgo” jeb patstāvīgo iestāžu iespējamā vieta Latvijas konstitucionālajā un valsts pārvaldes sistēmā jāvērtē kopsakarā ar šo institūciju kompetenci. Darba grupa veica vispusīgu Latvijā pastāvošo *de facto* “neatkarīgo” jeb patstāvīgo iestāžu pilnvaru izvērtējumu, katrā atsevišķā gadījumā analizējot patstāvības nepieciešamību konkrētās institūcijas funkciju veikšanai.

Darba grupa izskatīja Latvijā pastāvošo tā saucamo “neatkarīgo” jeb patstāvīgo valsts pārvaldes iestāžu regulējumu likumos, to funkcijas, institucionālo uzbūvi, finansēšanas mehānismu un patstāvības pamatojumu (respektīvi, nepieciešamību atrasties ārpus Ministru kabineta padotības sistēmas), lai efektīvi īstenotu savas funkcijas.

Darba grupa identificēja pastāvošās patstāvīgās iestādes Latvijā, kuras nav padotas Ministru kabinetam un kuru funkciju īstenošana nav iespējama vai ir pārlietu neefektīva vispārējā Satversmes 58.pantā noteiktajā padotības kārtībā Ministru kabinetam.

Darba grupa uzskata, ka Konceptijā minētajām iestādēm, lai tās efektīvi īstenotu savas funkcijas, ir pamatoti izņēmumi no vispārējās padotības kārtības Ministru kabinetam.

Ņemot vērā uzdevumu, konstitucionāli attaisnot un ar likumu precīzi noregulēt patstāvīgās iestādes kā īpašu valsts tiešās pārvaldes iestāžu tipu, ir nepieciešami grozījumi likumdošanas aktos:

1. Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē;
1. 2.likumprojekts par grozījumiem Valsts pārvaldes iekārtas likumā;
2. likumprojekts par patstāvīgo iestāžu tiesībām izdot ārējus normatīvos aktus;
3. likumprojekts par grozījumiem likumā “Par likumu un citu Saeimas, Valsts prezidenta un Ministru kabineta pieņemto aktu izsludināšanas, publicēšanas, spēkā stāšanās kārtību un spēkā esamību”;
4. likumprojekts par grozījumiem Administratīvā procesa likumā;
5. Grozījumi likumos, kas regulē patstāvīgās iestādes (t.sk. likums, kas noteiktu DVI statusu, funkcijas, tiesības un pienākumus).

Papildus Eiropas Komisija, izvērtējot esošo likumdošanu Latvijā, atzina, ka Latvija nav izpildījusi Direktīvas 95/46/EK 28.panta prasību attiecībā uz personas datu uzraudzības iestādes funkcionālo neatkarību. Ar Latvijas Republikas Ministru prezidenta rīkojumu 2005.gada 10.janvārī tika izveidota darba grupa, ar mērķi izstrādāt un iesniegt Ministru kabinetam nepieciešamos tiesību aktu projektus, lai nodrošinātu Latvijas tiesību aktu atbilstību prasībām, kuras noteiktas Eiropas Parlamenta un Eiropas Padomes 1995.gada 24.oktobra Direktīvā Nr. 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti, un nostiprinātu personas datu uzraudzības institūcijas darbības pamatprincipus.

Iepriekš minētā darba grupa atbilstoši Ministru kabineta 2005. gada 18. maija rīkojumam Nr. 322 „Par Konceptiju neatkarīgo jeb patstāvīgo iestāžu statusa regulēšanai” izstrādāja likumprojektu „Grozījumi Fizisko personu datu aizsardzības likumā. Papildus darba grupa vienojās par nepieciešamību izstrādāt

Datu valsts inspekcijas likumu, kas līdzīgi kā citu koncepcijā minēto iestāžu darbību reglamentējošie normatīvie akti tiks virzīts pēc Latvijas Republikas Satversmes grozījumu pieņemšanas Saeimā.

Grozījumi Krimināllikumā

Par pārkāpumiem personas datu apstrādes jomā ir noteikta administratīvā atbildība, kas paredz brīdinājumu, naudas sodus, personas datu apstrādes sistēmas darbības apturēšanu un izmantoto tehnisko līdzekļu konfiskāciju.

2005.gadā, lai veicinātu personas datu aizsardzību un atturētu veikt nelikumīgu personas datu apstrādi, tika uzsākts darbs kriminālatbildības noteikšanai par pārkāpumiem personas datu apstrādes jomā. Kriminālatbildības par nelikumīgu datu apstrādi nepieciešamība ir pamatojama:

1. veicot nelikumīgu personas datu apstrādi, kā arī nepielietojot personas datu apstrādē atbilstošus tehniskos un organizatoriskos līdzekļus, lai aizsargātu personas datus un novērstu to nelikumīgu apstrādi, tiek pārkāptas cilvēktiesības (Satversmes 96.pants);
2. līdz šim Krimināllikuma noteiktā atbildība par sveša personiska noslēpuma tīšu izpaušanu, ne vienmēr kā soda līdzeklis ir atbilstoša nodarījuma bīstamībai un radītajam kaitējumam un ne vienmēr ir pietiekoši efektīvs soda līdzeklis (sods, ko var piemērot par pārkāpumiem personas datu apstrādes jomā, ir arests vai piespiedu darbs, vai naudas sods līdz divdesmit minimālajām mēnešalgām), un nav adekvāts soda līdzeklis, ja tiek izpausta informācija, piemēram, no banku informācijas sistēmām, valsts informācijas sistēmām, tajā skaitā, ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistriem (HIV/AIDS gadījumu valsts reģistra, Psihisko traucējumu un psihisko slimību valsts reģistra, Seksuāli transmisīvo un ādas lipīgo slimību valsts reģistra, Narkoloģiskā slimnieka valsts reģistra un citiem reģistriem).

Grozījumi Fizisko personu datu aizsardzības likumā

2005.gadā DVI izstrādāja likumprojektu „Grozījumi Fizisko personu datu aizsardzības likumā”. Minētā likuma izstrādes mērķis ir precizēt reģistrējamās personas datu apstrādes sistēmas un reģistrācijas procedūras, precizēt atsevišķas tiesību normas, kuru problemātika ir pierādījusies likuma piemērošanas laikā, kā arī lai precizētu Fizisko personu datu aizsardzības likumā ieviestos Direktīvas Nr. 95/46/EK noteikumus, t.sk. uz DVI statusu. Projekts atbilst Eiropas Parlamenta un Eiropas Padomes 1995.gada 24.oktobra Direktīvai Nr.95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti.

Likumprojektā ir paredzēts, ka jāizstrādā:

1. likumprojekts par DVI funkcijām, uzdevumiem un kompetenci. DVI likuma pieņemšana ir saistīta arī ar grozījumu izdarīšanu Latvijas Republikas Satversmē attiecībā uz valsts iestāžu padotību Ministru kabinetam – ir nepieciešami atbilstīgi grozījumi Latvijas Republikas Satversmē. Īpaša DVI likuma nepieciešamība saistāma arī ar citām iestādes funkcijām - attiecībā uz Informācijas atklātības likuma, Elektronisko sakaru likuma uzraudzību. Tā kā iestādei ir vairākas funkcijas, kuru veikšana ir lielā mērā saistīta arī ar publisko tiesību subjektu darbības uzraudzību noteiktās jomās, iestādes statusa reglamentācija vienā likumā nenodrošina iestādes kompetencei nepieciešamo tiesisko regulējumu.
2. Projektā paredzēts izdot Ministru kabineta noteikumus, ar kuriem apstiprina personas datu apstrādes sistēmas reģistrācijas pieteikuma formu, pieteikuma par izmaiņu izdarīšanu personas datu apstrādes sistēmā formu, pieteikuma par sistēmas pārziņa atbildīgo personu formu un pieteikuma par personas datu apstrādes sistēmas izslēgšanu no personas datu apstrādes sistēmu reģistra. Ministru kabineta

noteikumi nepieciešami, jo patlaban Fizisko personu datu aizsardzības likuma 22.pantā iesniedzamo informāciju var iesniegt brīvā formā, kas apgrūtina reģistrācijas procesu, bet saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 72.pantu iestādes iekšējais normatīvais akts ir saistošs tikai iestādei (tās struktūrvienībai, darbiniekiem vai amatpersonām), attiecībā uz kurām tas izdots.

3. Paredzēts noteikt maksu par atbildīgo personu reģistrāciju DVI.
4. Paredzēts izstrādāt Ministru kabineta noteikumus, kuros nosaka personas datu aizsardzības speciālista apmācības kārtību.
5. Paredzēts izstrādāt Ministru kabineta noteikumus, kuros apstiprināta standarta forma līgumam par personas datu nodošanu.

Grozījumi Informācijas atklātības likumā

Ņemot vērā to, ka Informācijas atklātības likumā nepieciešami vairāki aktuāli grozījumi – lai nodrošinātu Satversmes aizsardzības biroja vadītās darba grupas izstrādāto Ministru kabineta 2005.gada 26.aprīļa noteikumu Nr.280 „Kārtība kādā aizsargājama informācijas dienesta vajadzībām” efektīvu darbību, lai ieviestu Eiropas Parlamenta un Padomes 2003.gada 17.novembra Direktīvu 2003/98/EK par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu, Īpašo uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariāts ir sagatavojis likumprojektu grozījumi Informācijas atklātības likumā. Grozījumi nepieciešami arī lai nodrošinātu vairāku likuma normu aktualizēšanu, atbilstoši Eiropas Padomes Ministru komitejas 2002.gada 21.februāra Rekomendācijai Nr. R(2002) 2 par pieeju oficiāliem dokumentiem, tādēļ DVI ierosināja izvērtēt iespēju izveidot starpinstitūciju darba grupu informācijas atklātības un informācijas pieejamības vispusīgai sakārtošanu atbilstoši Latvijas Republikas Satversmes 100. un 104. pantam un citiem normatīvajiem aktiem.

Pacientu tiesību likums

Saskaņā ar Sociālo un darba lietu komisijas lēmumu, DVI 2005.gada jūnijā tika aicināta deleģēt pārstāvi dalībai darba grupā likumprojekta "Pacienta tiesību likums" sagatavošanai. Pacientu tiesību likumprojekta uzdevums ir pasargāt vājāko pusi ārsta un pacienta attiecībās, proti, pacientu. Tādējādi nepieciešamas skaidrs, viegli lietojams un saprotams likums, kas apskatītu tās atbilstošās jomas, kur nepieciešama likuma aizsardzība. Šobrīd minētā likumprojekta izstrāde ir apstājusies, jo nav pilnīgi skaidra tā ieviešana un pielietošana praksē. Pašreiz darbs minētā likumprojekta izstrādē ir apstājies, taču DVI arī nākotnē tiks aicināta un labprāt uzņemsies dalību, lai nodrošinātu likumprojekta tālāku virzību LR Saeimā.

Grozījumi Latvijas Administratīvo

pārkāpumu kodeksā

2005.gada jūnijā DVI savas kompetences ietvaros, izvērtēja Ekonomikas ministrijas sagatavoto likumprojektu "Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā", izsakot vairākus iebildumus, par minēto likumprojektu, kas tieši skar DVI kompetencē esošos jautājumus.

DVI neatbalstīja likumprojektu "Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā", kurā par atbildīgo institūciju administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanā attiecībā uz nelūgtiem komerciāliem paziņojumiem tika norādīta DVI, jo tas ir pretrunā ar Fizisko personu datu aizsardzības likumā DVI deleģēto kompetenci. DVI šī likumprojekta sakarā norādīja, ka pārkāpumi, kas saistīti ar personas datu aizsardzību nelūgtu komerciālu paziņojumu sūtīšanā var būt ļoti retos gadījumos, tas ir gadījumos, kad elektroniskā pasta adrese satur personas datus (jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu). Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 8.punktu e-pasta adrese nav sensitīvi personas dati (personas dati, kas norāda personas rasi, etnisko izcelsmi reliģisko, filozofisko un politisko

pārlicību, dalību arodbiedrībās, kā arī sniedz informāciju par personas veselību un seksuālo dzīvi).

Tā kā nelūgtu komerciālu paziņojumu sūtīšana ir saistīta ar komercdarbību (t.sk. patērētāju tiesību ievērošanu), DVI savā atzinumā norādīja, ka likumprojektā ietvertais jautājums nav DVI kompetencē, kā arī esošās DVI kapacitātes ietvaros nav iespējams īstenot likumprojektā norādīto funkciju.

Elektronisko dokumentu izstrādāšanas, noformēšanas, glabāšanas un aprites kārtība valsts un pašvaldību iestādēs un kārtība, kādā notiek elektronisko dokumentu aprite starp valsts un pašvaldību iestādēm vai starp šīm iestādēm un fiziskajām un juridiskajām personām

2005.gada 27.jūnijā Ministru kabinets akceptēja noteikumus „Elektronisko dokumentu izstrādāšanas, noformēšanas, glabāšanas un aprites kārtība valsts un pašvaldību iestādēs un kārtība, kādā notiek elektronisko dokumentu aprite starp valsts un pašvaldību iestādēm vai starp šīm iestādēm un fiziskajām un juridiskajām personām”.

Noteikumi nosaka:

1. Elektronisko dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtību, izņemot, ja elektroniskos dokumentus izstrādā fiziskās un juridiskās personas un šos dokumentus nav paredzēts iesniegt valsts un pašvaldību iestādēs;
2. Datņu formātus, kas jālieto elektronisko dokumentu izstrādāšanā un noformēšanā;
3. Elektronisko dokumentu aprites kārtību starp valsts un pašvaldību iestādēm vai starp šīm iestādēm un fiziskajām un juridiskajām personām;
4. Ka pastāv iespēja rakstveidā vienoties par elektroniskā dokumenta parakstīšanu ar elektronisko parakstu;
5. Ka elektroniskos dokumentu apriti nodrošina, izmantojot elektronisko pastu, valsts un pašvaldību iestāžu izveidotas speciālas tiešsaistes formas un citus elektroniskos datu nesējus;

6. Elektronisko dokumentu glabāšanas kārtību valsts un pašvaldību iestādēs līdz nodošanai valsts arhīvam glabāšanā.

Saskaņā ar minētajiem noteikumiem un pamatojoties uz Elektronisko dokumentu likuma 6.panta ceturto daļu, valsts un pašvaldību iestādēm ir jāizstrādā elektronisko dokumentu iekšējās aprites instrukcijas. DVI Attīstības un analīzes daļa ir uzsākusi darbu pie šādas instrukcijas izstrādes.

Noteikumu būtiskākais jauninājums ir iespēja vienoties par elektroniskā dokumenta parakstīšanu un elektronisko parakstu. Šāda vienošanās palīdz izvairīties no prasības pēc droša elektroniskā paraksta. Ja ir šāda vienošanās, tad elektroniskais dokuments nav obligāti jānodrošina ar likumā noteiktajiem rekvizītiem, kā arī nav jāpiemēro citi šā likuma panti, kas minēti noteikumu 3.punktā.

Noteikumi par tehniskajām un organizatoriskajām prasībām, kādām atbilst kvalificēts sertifikāts, uzticams sertifikācijas pakalpojumu sniedzējs, droši elektroniskā paraksta radīšanas līdzekļi, kā arī kārtību, kādā veicama elektroniskā paraksta droša verificēšana

2005.gada 12.jūlijā Ministru kabinets akceptēja noteikumus “Noteikumi par tehniskajām un organizatoriskajām prasībām, kādām atbilst kvalificēts sertifikāts, uzticams sertifikācijas pakalpojumu sniedzējs, droši elektroniskā paraksta radīšanas līdzekļi, kā arī kārtību, kādā veicama elektroniskā paraksta droša verificēšana”.

Šajos noteikumos ir noteiktas prasības, ņemot par pamatu: Latvijas nacionālos standartus LVS ETSI TS 101 456 V 1.2.1:2004 un LVS ETSI TS 102 023 V 1.2.1:2004, kas attiecas uz uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzējiem un attiecībā uz kuriem speciāli eksperti novērtēs potenciālā uzticamo sertifikācijas pakalpojuma sniedzēja atbilstību saskaņā ar 2003.gada 1.jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr.357 un Nr.358; Latvijas nacionālos standartus LVS CWA 14167-1:2004, LVS CWA 14167-

2:2004 un LVS CWA 14169:2004, kas ievieš Direktīvas 1999/93/EK 2. un 3. pielikumā noteiktās prasības saskaņā ar Eiropas Komisijas 2003.gada 14.jūlija lēmumu Nr.2003/511/EK; Latvijas nacionālo standartu LVS CWA 14171:2004, kas attiecas uz elektroniskā paraksta drošu verificēšanu; Latvijas nacionālo standartu LVS ISO/IEC 17799, Latvijas nacionālo standartu LVS ISO/IEC TR 13335-1, 2, 3, Latvijas nacionālo standartu LVS ISO/IEC 12207, attiecībā uz kuriem speciāli eksperti novērtēs potenciālā uzticamo sertifikācijas pakalpojuma sniedzēja atbilstību saskaņā ar 2003.gada 1.jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr.357 “Noteikumi par sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un procedūru drošības aprakstā norādāmo informāciju” un 2003.gada 1.jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr.358 “Sertifikācijas pakalpojumu sniegšanas informācijas sistēmu, iekārtu un drošības pārbaudes kārtība un termiņi”.

Noteikumu projektu izstrādāja darba grupa, kuras sastāvā bija pārstāvji no DVI, Latvijas Informāciju tehnoloģiju un telekomunikāciju asociācijas, Informācijas sabiedrības biroja, BOVAS “Latvijas pasts”, Valsts informācijas tīkla aģentūras, Valsts ieņēmumu dienesta, Latvijas Pašvaldību savienības, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Finanšu un tirgus kapitāla komisijas.

Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 13.janvāra noteikumos Nr.25 "Kārtība, kādā akreditē personu, kas vēlas veikt sistēmu auditu valsts un pašvaldību institūciju personas datu apstrādes sistēmās"

2005.gada 11.oktobrī saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 29.panta trešās daļas 6.punktu izdarīti grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 13.janvāra noteikumos Nr.25 “Kārtība, kādā akreditē personu, kas vēlas veikt sistēmu auditu valsts un pašvaldību institūciju personas datu apstrādes sistēmās”.

Grozījumi paredz papildināt 2004.gada 13.janvāra noteikumus Nr.25 saistībā ar faktu, ka persona, kas vēlas akreditēties DVI, nedrīkst būt sodīta par

tīšiem noziedzīgiem nodarījumiem vai ir rehabilitēta, vai tai ir noņemta vai dzēsta sodāmība. Personas, kas vēlas akreditēties tiek sodītas pēc Administratīvo pārkāpumu likuma vai pēc Krimināllikumā noteiktajām normām, ja sistēmu auditors apzināti sniedzis nepatiesas ziņas, lai saņemtu akreditācijas apliecību. Papildus noteikumu grozījumos noteikta VIII nodaļas svīturošana.

Ministru kabineta noteikumi par noteikta apjoma noslodzes datu nodošanu un glabāšanu.

2005.gadā DVI ja ir sniegusi vairākus atzinumus par Ministru kabineta noteikumu projektiem saistībā ar noslodzes datu glabāšanu un nodošanu.

Eiropadome 2004.gada 25.martā pieņēma deklarāciju par terorisma apkarošanu, kurā norādīts, ka instruments par datu glabāšanu ir jāpieņem līdz 2005.gada jūnijam. Francija, Īrija, Zviedrija un Lielbritānija izstrādāja Ietvarlēmuma projektu par datu saglabāšanu un uzglabāšanu saistībā ar noteikumiem par publiski pieejamiem elektroniskajiem komunikāciju servisiem vai datiem par publiskiem sakaru tīkliem noziedzīgu nodarījumu un kriminālpārkāpumu, ieskaitot terorismu, prevencijas, izmeklēšanas, atklāšanas un apsūdzības celšanas mērķiem (turpmāk ietvarlēmums).

Ietvarlēmuma projekta mērķis ir veicināt tiesisko sadarbību krimināllietās, veidojot tiesību aktus ar līdzīgām tiesību normām visās dalībvalstīs, iekļaujot informāciju par datu uzglabāšanu, ko apstrādājuši un uzkrājuši publisko elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēji vai kuri tiek raidīti elektronisko sakaru tīklā, lai izmeklētu, atklātu un sodītu noziedzīgus nodarījumus, tostarp terorismu.

Latvija atbalsta instrumenta, kas Eiropas Savienības līmenī regulētu datu saglabāšanas un uzglabāšanas jautājumu, izstrādi, jo pašlaik Eiropas Savienībā nav vienotu datu saglabāšanas un uzglabāšanas principu, kas

sekmētu tiesībsargājošo iestāžu sadarbību noziedzības apkarošanas nolūkā (Latvijas pozīcija) un kā Eiropas Savienības dalībvalsts arī piedalās šā dokumenta izstrādē. Ietvarlēmumu ir plānots pieņemt līdz 2005.gada beigām.

Valsts informācijas sistēmu vispārējās tehniskās prasības

Saskaņā ar Valsts informācijas sistēmu likuma 4.pantu, kas nosaka, ka valsts informācijas sistēmas lietotājs — juridiskā vai fiziskā persona, kura noslēgusi līgumu ar valsts informācijas sistēmas pārziņi par datu lietošanu vai kura uz pieprasījuma pamata saņem datus valsts informācijas sistēmas pārziņa vai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, 2005.gada 11.oktobrī ir pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr.764 un Nr.765 „Valsts informācijas sistēmu vispārējās drošības prasības”.

Noteikumi nosaka valsts informācijas sistēmu vispārējās tehniskās prasības. Valsts informācijas sistēmas vispārējās tehniskās prasības ievēro sistēmas informācijas un tehnisko resursu pārvaldībā. DVI Drošības daļa ir uzsākusi minēto noteikumu ieviešanu.

Šengenas informācijas sistēma

Lai apkopotu un izvērtētu nepieciešamos veicamos uzdevumus nacionālās likumdošanas saskaņošanai ar Šengenas *acquis* noteikumiem, inspekcijas direktore S.Plūmiņa piedalījās Iekšlietu ministrijas darba grupā saistībā ar minēto noteikumu ieviešanu, t.i. Šengenas informācijas sistēmas darbības likumprojekta izstrādē. Paredzēts, ka šīs darba grupas ietvaros tiks izstrādāts normatīvā akta projekts, kas noteiks, ka DVI ir atbildīgā institūcija par personas datu aizsardzības uzraudzību Šengenas informācijas sistēmas ietvaros.

Vienlaikus DVI ir iesniegusi Tieslietu ministrijā *Twinning Light* projekta pieteikumu „Atbalsts DVI personas datu aizsardzības uzraudzībā saistībā ar Šengenas informāciju sistēmu un Eiropola informācijas sistēmu”, lai

nodrošinātu Šengenas konvencijas, kā arī Eiropola sistēmas prasību ieviešanu un īstenošanu LR atbilstoši ES prasībām.

3. Personas datu apstrādes sistēmu reģistrācija

DVI veic fizisko personu datu apstrādes sistēmu reģistrāciju. Fizisko personu datu aizsardzības likuma 21.pants nosaka, ka visas valsts un pašvaldību institūcijas, citas fiziskas un juridiskas personas, kas veic vai vēlas uzsākt personas datu apstrādi un veido personas datu apstrādes sistēmas, reģistrē tās šajā likumā noteiktajā kārtībā, ja likumā nav noteikts citādi.

Pirms sistēmas reģistrācijas tiek veikta reģistrējamo sistēmu pirmspārbaude, kuras laikā vērtē sistēmas atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likumam, ņemot par pamatu iesniegto informāciju, kā arī papildus pieprasot iekšējos informācijas sistēmu drošības noteikumus, sistēmas audita slēdzienus un citus dokumentus, kas apraksta datu apstrādes un aizsardzības procesus sistēmās.

Līdz 2005.gada beigām saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma IV.nodaļā noteiktajām prasībām DVI ir reģistrētas vairāk nekā 12 000 sistēmas personas datu apstrādes sistēmas.

Izpratnes par personas datu aizsardzības aktualitāti labi raksturo fakts, ka 2005.gadā ir būtiski pieaudzis Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteikto reģistrējamo izmaiņu skaits. Salīdzinot ar 2004.gadu reģistrēto izmaiņu skaits palielinājies uz pusi. Tas liecina, ka personas datu apstrādes sistēmu pārziņi neaprobežojas ar vienreizēju reģistrāciju, bet aktīvi seko līdzi datu apstrādes procesiem un izmaiņām sistēmu darbībā.

Pārskata periodā DVI ir reģistrētas 625 sistēmas. Iekasēta valsts nodeva 12 977 latu apmērā. Kontroles un reģistrācijas daļa 2005.gadā ir sniegusi vairā kā 1500 konsultācijas par sistēmu reģistrāciju un sistēmu izveidošanas un darbības juridiskajiem aspektiem.

4. Iedzīvotāju sūdzības par pārkāpumiem personas datu apstrādē

DVI veic personas datu aizsardzības uzraudzību, izpildot normatīvajos aktos noteiktās funkcijas, pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus saskaņā ar likumu. Viens no DVI pienākumiem ir izskatīt sūdzības un pieņemt lēmumus par personas datu aizsardzību. Līdzīgi kā iepriekšējos gados, iedzīvotāju personas datu aizsardzība ir būtiskākā DVI funkcija, kas vairumā gadījumu balstās uz iedzīvotāju sūdzībām par iespējamiem privātuma aizskārumiem.

Iesniegumu vai sūdzību izvērtēšanai DVI veic pārbaudes un gadījumos, kad tiek konstatēti pārkāpumi datu apstrādē, pieņem attiecīgus lēmumus, kas vērsti uz personas datu apstrādes tiesiskuma nodrošināšanu, atsevišķos gadījumos piemērojot administratīvas sankcijas. Inspekcijas veikto pārbaūžu rezultātā tiek novērsta nelikumīga personas datu apstrāde, nodrošinot personas datu aizsardzības regulējošo normu ievērošanu, veicinot sabiedrības zināšanas par personas datu aizsardzības sfēru Latvijā.

DVI Kontroles daļa 2005.gadā veikusi 168 pārbaudes par iespējamiem Fizisko personu datu aizsardzības likuma pārkāpumiem. Pagājušajā gadā DVI saņemtās sūdzības un veiktās pārbaudes liecina, ka 2005.gadā lielākais likuma neievērošanas gadījumu skaits bija personas datu apstrāde bez tiesiska pamata, t.i. datu apstrāde bez datu subjektu piekrišanas, datu apstrāde, kas nav noteikta datu subjekta līgumsaistībās, u.t.t.

Lai noteiktu pārkāpuma esamības faktu, DVI, veic pārbaudes, un gadījumos, kad tiek konstatēti personas datu aizsardzības pārkāpumi, DVI ir tiesīga veikta pasākumus, kas vērsti uz personas datu apstrādes tiesiskuma nodrošināšanu, tai skaitā, piemērot administratīvos sodus saskaņā ar Administratīvo pārkāpumu kodeksu. Fizisko personu datu aizsardzības likumā ir noteikts plašs DVI pilnvaru loks konstatēto pārkāpumu novēršanai. DVI ir tiesības pieprasīt datu bloķēšanu, kļūdainu vai nelikumīgi iegūtu datu dzēšanu vai iznīcināšanu, noteikt pastāvīgu vai pagaidu aizliegumu datu apstrādei. Kā

arī, DVIir tiesības veikt pārbaudi, lai noteiktu personas datu apstrādes atbilstību normatīvo aktu prasībām gadījumos, kad sistēmas pārzinim ar likumu aizliegts sniegt datu subjektam informāciju, un saņemts attiecīgs iesniegums no datu subjekta.

Kārtību, kādā tiek veikta personu iesniegumu un sūdzību izskatīšana, nosaka Administratīvā procesa likums (spēkā no 2004.gada 1.februāra), ciktāl citu likumu speciālajās tiesību normās (piemēram, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā un likumā “Iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu izskatīšanas kārtība valsts un pašvaldību institūcijās”) nav noteikta cita kārtība.

DVI saņemtās sūdzības un veiktās pārbaudes liecina, ka 2005.gadā lielākais likuma neievērošanas gadījumu skaits bija personas datu apstrāde bez tiesiska pamata.

5. Atzinumi un skaidrojumi

Par personas datu apstrādi Valsts policijas amatpersonas sastādītajos protokolos un lēmumos par fiziskas personas izdarīto administratīvo pārkāpumu ceļu satiksmē

DVI 2004.gadā uzsāka pārbaudi un to pabeidza 2005.gadā, pamatojoties uz fiziskas personas iesniegumu, kuras laikā tika izvērtēta apstrādājamo personas datu apjoma proporcionalitāte atbilstoši personas datu apstrādes mērķim, saistībā ar Valsts policijas amatpersonas sastādīto protokolu un lēmumu par fiziskas personas izdarīto administratīvo pārkāpumu ceļu satiksmē.

Saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk LAPK) 248.panta pirmo daļu, protokolā par administratīvo pārkāpumu jānorāda: tā sastādīšanas laiku un vietu, protokola sastādītāja amatu, uzvārdu, vārdu; ziņas par pārkāpēja personu; administratīvā pārkāpuma izdarīšanas vietu, laiku un pārkāpuma būtību; normatīvo aktu, kas paredz atbildību par šo pārkāpumu; liecinieku un cietušo uzvārdus un adreses, ja ir liecinieki un cietušie; pārkāpēja paskaidrojumu; citas ziņas, kas nepieciešamas lietas izlemšanai. Savukārt, saskaņā ar LAPK 248.panta otro daļu, par pārkāpēju protokolā norāda šādas ziņas: pārkāpēja vārdu, uzvārdu, dzimšanas gadu un vietu, darbavietu, nodarbošanos vai amatu, dzīvesvietu un citas ziņas, kurām var būt kāda nozīme administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanā. Pantā minētais jēdziens “citas ziņas” interpretējams atbilstoši personas datu apstrādes mērķim. Piemēram, attiecībā uz administratīvo arestu, LAPK 31.pantā ir noteikts, ka administratīvo arestu nevar piemērot sievietēm grūtniecības stāvoklī, sievietēm, kam ir bērni vecumā līdz divpadsmit gadiem, un personām, kas nav sasniegušas astoņpadsmit gadu vecumu, kā arī pirmās un otrās kategorijas invalīdiem. Ievērojot pantā noteiktos ierobežojumus noteiktām personām piemērot administratīvā soda veidu – administratīvo arestu, gadījumos, kad personām par izdarīto administratīvo pārkāpumu, atbilstoši LAPK attiecīgā pantam (piemēram,

LAPK 46.pants, 155³.pants, 155⁴.pants), var tikt piemērots administratīvā soda veids – administratīvais arests, Valsts policijai ir tiesības prasīt personai ziņas, lai noskaidrotu, vai nepastāv ierobežojumi attiecībā uz minētā administratīvā soda veida piemērošanu (tātad, tam ir nozīme administratīvās lietas izskatīšanā un minētais atbilst personas datu apstrādes mērķim).

Kā arī, LAPK 32.panta otrajā daļā ir noteikts, ka, uzliekot sodu, jāņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturs, pārkāpēja personība, viņa vainas pakāpe, mantiskais stāvoklis, atbildību mīkstinošie un pastiprinošie apstākļi.

Līdz ar to tādu personas datu, kas nav jāsniedz atbilstoši personas datu apstrādes mērķim un saskaņā ar LAPK normās noteikto, tomēr var ietekmēt piemērojamā administratīvā soda veidu un apmēru, sniegšana ir personas tiesības, nevis pienākums, t.i., lai persona varētu realizēt LAPK noteiktās tiesības.

Pamatojoties uz minēto, pieprasāmo ziņu – par apgādībā esošo personu skaitu, apjoms ir proporcionāls personas datu mērķim, ja tam ir nozīme administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanā (piemēram, lai noskaidrotu, vai nepastāv ierobežojumi attiecībā uz administratīvā soda veida piemērošanu) vai arī pārkāpējs tās sniedz, lai realizētu LAPK 32.pantā noteiktās tiesības. Savukārt, pieprasāmo ziņu – par pārkāpēja ienākumiem mēnesī, apjoms ir proporcionāls personas datu apstrādes mērķim, ja šīs ziņas, kas var ietekmēt piemērojamā administratīvā soda veidu un apmēru, persona sniedz, lai realizētu LAPK 32.pantā noteiktās tiesības.

Līdz ar to DVI konstatēja, ka, sastādot protokolu par fiziskas personas izdarīto administratīvo pārkāpumu ceļu satiksmē, par ko paredzēts administratīvais sods Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa LAPK 149.²⁸panta otrajā daļā, Valsts policijas amatpersonas pieprasīto personas datu – par apgādībā esošo personu skaitu un ienākumiem mēnesī, datu apjoms nebija proporcionāls personas datu apstrādes mērķim, ievērojot to, ka fiziska persona šīs ziņas ir sniegusi nevis, lai realizētu LAPK 32.pantā noteiktās tiesības, bet gan tādēļ, ka amatpersona ir pieprasījusi šīs ziņas sniegt.

Datu valsts inspekcija savā vēstulē Valsts policijai norādīja, ka nodrošinot personas datu apstrādes atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likumam, būtu jādzēš no protokola šādu pieprasāmo ziņu veidi: „ienākumi mēnesī (Ls)” un “personas apgādībā”, iekļaujot ziņu veidu „citas ziņas” vai arī jāpapildina protokola saturs ar iepriekš minēto ziņu iekļaušanas nosacījumiem (piemēram, “ziņas iekļauj, ja tas nepieciešams, lai noskaidrotu, vai nepastāv ierobežojumi attiecībā uz administratīvā soda veida piemērošanu”, “ziņas iekļauj pēc pārkāpēja vēlēšanās”).

Par darba devēja tiesībām veikt darbinieku e-pastu korespondences caurskatīšanu

Pamatojoties uz saņemto elektroniskā pasta vēstuli, DVI sniedza savu skaidrojumu par darba devēja tiesībām veikt darbinieku e-pasta korespondences caurskatīšanu, ja ir spēkā šādi nosacījumi:

- darba devējs ir izveidojis Informācijas drošības politiku, kas ir spēkā visā uzņēmumā un kura attiecas uz visiem darbiniekiem (Politikā ir minēts, ka darba devējs veic e-pasta lietošanas monitoringu un ierobežošanu atbilstoši organizācijas darba vajadzībām), bet nav iepazīstinājis un izskaidrojis šo Politiku darbiniekiem;
- starp darba devēju un darbinieku nav formālas rakstiskas vienošanās par darbinieka e-mail caurskatīšanu nedz darba līgumā, nedz arī atsevišķi kādā citā dokumentā;

DVI sniedza šādu skaidrojumu.

Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 4.punktu, personas datu apstrāde ir jebkuras ar personas datiem veiktas darbības un tos drīkst apstrādāt, ja tas atbilst kādam no Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktajiem tiesiskajiem nosacījumiem (*Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7., 11, 12, 13.¹panti*).

Attiecībā uz minēto situāciju, personas datu apstrādes tiesiskais pamats ir Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 6.punkts, kas nosaka, ka personas datus var apstrādāt, ja datu apstrāde ir nepieciešama, lai, ievērojot datu subjekta pamattiesības un brīvības, realizētu sistēmas pārziņa vai tās trešās personas likumiskās intereses, kurai personas dati ir atklāti.

Minētais panta interpretāciju var raksturot ar sekojošu piemēru. Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 61.pantu, kredītiestādes pienākums ir garantēt klientu personas, kontu, noguldījumu un darījumu noslēpumu, savukārt, saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.panta pirmo daļas 1.un 2.punktu, sistēmas pārzinim, lai aizsargātu datu subjekta (kredītiestādes klienta) intereses, ir jānodrošina godprātīga un likumīga personas datu apstrāde, kā arī personas datu apstrāde tikai atbilstoši mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Tādejādi, kredītiestādes rīcība, nosakot, ka tiks veikta darbinieku e-pasta caurlūkošana ar mērķi kontrolēt, vai netiek veikta nelikumīga personas datu (kredītiestādes klientu) nodošana trešajām personām, ir atbilstoša Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 6.punktam. Kā arī, ir jāņem vērā tas, ka darba devējs ir piešķīris darbiniekam sakaru līdzekļus, tajā skaitā e-pastu, lai nodrošinātu darbinieka darba pienākumu izpildi un tādejādi tam ir tiesības noteikt to izmantošanas kārtību.

Attiecībā uz to, ka darba devējs nav iepazīstinājis (kā arī izskaidrojis) darbinieku ar Informācijas drošības politiku. Tika norādīts, ka saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 8.panta pirmo daļu, iegūstot personas datus no datu subjekta, sistēmas pārzinim ir pienākums sniegt datu subjektam šādu informāciju, ja vien tā jau nav datu subjekta rīcībā:

- 1) sistēmas pārziņa un personas datu operatora nosaukums vai vārds un uzvārds, kā arī adrese,
- 2) paredzētais personas datu apstrādes mērķis un pamatojums.

Tādejādi, personas datu apstrāde nebija veikta atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktajam, ja darba devējs nav veicis datu subjekta

informēšanu, atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma 8.panta pirmajā daļā noteiktajam.

Attiecībā uz formu, kādā tiek apliecināts darbinieka ar noteiktu dokumentu iepazīšanās fakts, tika norādīts, ka likums to nenosaka. Tika vērsta uzmanība uz to, ka, ievērojot to, ka saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.panta pirmās daļas 1.un 2.punktu, sistēmas pārzinim, lai aizsargātu datu subjekta intereses, ir jānodrošina godprātīga un likumīga personas datu apstrādes, kā arī personas datu apstrādi tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā, sistēmas pārzinim būs jāpierāda tas, ka informācijas datu subjektam ir sniegta Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktajā apjomā.

Papildus tika norādīts, ka Informācijas drošības politikā būtu jābūt precīzi noteiktai personas datu apstrādes kārtībai (kas, ko, kad dara un kāpēc). Piemēram, darbiniekam ir jābūt informētam par ierobežojumiem attiecībā uz darbinieka tiesībām lietot darba devēja sakaru līdzekļus, tehniku un citu mantu vai informāciju personīgām vajadzībām (piemēram, bankas e-pasta sistēmas ir paredzētas lietošanai darba vajadzībām), kā arī informētiem par to, kā tiek tas kontrolēts (piemēram, e-pasta ziņojumi tiek filtrēti, cenzēti un bloķēti, ja tie neatbilst darba devēja informācijas sistēmas lietošanas noteikumu prasībām, kā arī, ka darba devējs patur tiesības uzraudzīt, caurskatīt, arhivēt un lietot jebkura darbinieka ienākošos un izejošos e-pasta ziņojumus).

Par tiesībām nodot publiskai apskatei pašvaldības sēdes protokolus

Pamatojoties uz saņemto lūgumu, DVI sniedza savu skaidrojumu par pašvaldības domes sēdes protokolu nodošanu publiskai apskatei, nododot sēdes protokolu kopijas vietējās bibliotēkas lasītavas fondam un ievietojot tos attiecīgās pašvaldības interneta mājas lapā.

Likuma "Par pašvaldībām" 26.pants nosaka, ka vietējās pašvaldības domes (padomes) sēdes ir atklātas un ka vietējās pašvaldības domes (padomes) lēmumiem, priekšsēdētāja rīkojumiem, kā arī vietējās pašvaldības domes (padomes) atklāto sēžu protokoliem jābūt publiski pieejamiem, lai attiecīgās pašvaldības administratīvajā teritorijā dzīvojošās vai strādājošās personas, kā arī masu saziņas līdzekļu žurnālisti varētu bez maksas iepazīties ar šiem dokumentiem.

Savukārt, Informācijas atklātības likuma (kura mērķis, saskaņā ar šā likuma 2.pantu, ir nodrošināt sabiedrībai pieeju informācijai, kas normatīvajos aktos noteikto funkciju veikšanai ir valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldības iestāžu rīcībā) 5.panta otrās daļas 4.punktā noteikts, ka par ierobežotas pieejamības informāciju uzskatāma informācija par personas privāto dzīvi un šo informāciju, saskaņā ar šā likuma 8.pantu, aizsargā likums (t.sk., Fizisko personu datu aizsardzības likums).

Tādējādi domes sēdes protokoli, ja tie atbilst Informācijas atklātības likuma 1.pantā noteiktajam terminam "informācija", kas ir ziņa vai ziņu kopums jebkurā tehniski pieejamā fiksēšanas, uzglabāšanas vai nodošanas veidā, un ja tie satur personas datus (kuru apstrāde var tikt veikta, tikai tad, ja tā atbilst Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem nosacījumiem) nevar tikt publiskoti, atklājot personas datus, ja šādi personas datu apstrādei nav tiesiska pamata.

Tika norādīts, ka vienlaicīgi ir nepieciešams nodrošināt līdzsvaru starp likuma "Par pašvaldībām" 26.pantā noteikto prasību publiskot vietējās pašvaldības domes (padomes) lēmumus, priekšsēdētāja rīkojumus, kā arī vietējās pašvaldības domes (padomes) atklāto sēžu protokolus (turpmāk Dokumenti) un ar tiem saistīto personu tiesībām (uz savu personas datu aizsardzību) un brīvībām.

Nepieciešamībai nodrošināt līdzsvaru nevajadzētu tikt izprastai kā nepieciešamībai izņemt no dokumentiem visus netiešos personas identifikācijas datus (Fizisko personu datu aizsardzības likuma izpratnē). Tas radītu

ierobežojumus šo dokumentu izpratnei, kā arī to, ka daudzos gadījumos šie dokumenti vispār netiktu publiskoti, jo dokumentu lasīšana radītu priekšnoteikumus tajā minēto personu identificēšanai. Tas būtu pretrunā ar likuma "Par pašvaldībām" 26.pantā noteikto dokumentu publiskuma principu. Tādējādi DVI norādīja, ka pašvaldības domei tās lēmumos, priekšsēdētāja rīkojumos un sēdēs, ievērojot iepriekš minēto, ir jāapstrādā personas dati tikai tādā apjomā, kādā tie nepieciešami paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā. Kā arī, pašvaldībai, ievērojot attiecīgu jautājumu izskatīšanas īpatnības un to saturošos personas datu veidus, saskaņā ar likuma "Par pašvaldībām" 26.panta trešo daļu, pašvaldības nolikumā būtu jānorāda jautājumi, kuru izskatīšanai būtu jānotiek vietējās pašvaldības domes (padomes) slēgtās sēdēs.

Par valsts aģentūrās strādājoši darbinieku (kuri nav ierēdņi un valsts amatpersonas) atalgojumu un prēmiju apmēru publiskošanu, norādot darbinieka amatu, vārdu, uzvārdu, atalgojuma apmēru, kā arī konkrēti izmaksātās prēmijas summu.

Pamatojoties uz saņemto lūgumu, DVI sniedza savu skaidrojumu par valsts aģentūrās strādājoši darbinieku (kuri nav ierēdņi un valsts amatpersonas) atalgojumu un prēmiju apmēru publiskošanu, norādot darbinieka amatu, vārdu, uzvārdu, atalgojuma apmēru, kā arī konkrēti izmaksātās prēmijas summu, ko pieprasa dažādu institūcijas.

DVI paskaidroja, ka personas datu nodošana par Aģentūrā strādājošo darbinieku atalgojumu un prēmiju apmēriem ir pieļaujama, ja pastāv kāds no Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.pantā noteiktajiem nosacījumiem. Piemēram, ir saņemta datu subjekta piekrišana (*tādējādi, personas datu apstrāde atbilst Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 1.punktam*), datu apstrāde nepieciešama sistēmas pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai (*tādējādi, personas datu apstrāde atbilst Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 3.punktam*), u.tml. Tādējādi, Aģentūrai, pirms izpaust darbinieku

personas datus trešajām personām, ir jākonstatē, vai trešajām personām ir tiesisks pamats šādai Jūsu darbinieku personas datu pieprasīšanai un apstrādei.

Kā arī tika norādīts, ka sistēmas pārzinim (Aģentūrai), saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.panta pirmās daļas 1.un 2.punktu, lai aizsargātu datu subjekta intereses, ir jānodrošina godprātīga un likumīga personas datu apstrāde, kā arī personas datu apstrāde tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā.

Par personas kodu apstrādi, izrakstot maksājuma rēķinus dzīvokļu īpašniekiem par īri un komunālajiem maksājumiem

Pamatojoties uz saņemto lūgumu, DVI sniedza savu skaidrojumu par personas kodu apstrādi, izrakstot maksājuma rēķinus dzīvokļu īpašniekiem par īri un komunālajiem maksājumiem, piemērojot likumu „Par pievienotās vērtības nodokli”.

Attiecībā uz minēto, DVI paskaidroja, ka saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 4.punktu, personas datu apstrāde ir jebkuras ar personas datiem veiktas darbības (arī personas datu izpaušana trešajām personām) un tos drīkst apstrādāt, ja tas atbilst kādam no Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktajiem tiesiskajiem nosacījumiem (Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7., 11., 12., 13., 13.¹pants). Piemēram, personas datu apstrāde ir atļauta, ja datu subjekts devis savu piekrišanu attiecīgai datu apstrādei (Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 1.punkts), ja – datu apstrāde izriet no datu subjekta līgumsaistībām (Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 2.punkts), ja – datu apstrāde ir nepieciešama sistēmas pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai (Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 3.punkts) un citos gadījumos.

Saskaņā ar likuma „Par uzņēmējdarbību” 12.panta pirmo daļu, uzņēmumu (uzņēmējsabiedrību) pienākums ir veikt grāmatvedības uzskaiti Latvijas

Republikas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Prasības attiecībā uz grāmatvedības kārtošanu ir noteiktas likumā „Par grāmatvedību”, kā arī Ministru kabineta 2003.gada 21.oktobra noteikumos nr.585 „Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju”. Saskaņā ar likuma „Par grāmatvedību” 7.panta pirmo daļu, attaisnojuma dokumentos darījumos ar fiziskām personām ir jānorāda personas kods.

Tādejādi, veicot dzīvokļu īpašnieku personas datu apstrādi (tajā skaitā personas koda apstrādi) atbilstoši iepriekš minētajiem normatīvajiem aktiem, tiek veikta personas datu apstrāde atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 3.punktā un 13.¹panta 2.punktā noteiktajam.

Par tiesībām uz maksājumu apliecināšanas dokumenta norādīt medikamenta nosaukumu

Pamatojoties uz saņemto lūgumu, DVI sniedza savu skaidrojumu par tiesībām Sociālās aprūpes pārvaldei prasīt uz maksājumu apliecināšanas dokumenta norādīt medikamenta nosaukumu.

Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 11.panta 7.punktu sensitīvos personas datus (dati, kas sniedz informāciju par personas veselību vai seksuālo dzīvi) drīkst apstrādāt, ja personas datu apstrāde ir nepieciešama sociālās palīdzības sniegšanai un ja to veic sociālās palīdzības pakalpojumu sniedzējs.

Sistēmas pārzinim, saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.panta pirmās daļas 1.un 2.punktu, lai aizsargātu datu subjekta intereses, ir jānodrošina godprātīga un likumīga personas datu apstrāde, kā arī personas datu apstrāde tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, DVI konstatēja, ka „A” pilsētas Lēmumā norādītā mērķa sasniegšanai, ir pieļaujams Sociālās aprūpes pārvaldei uz maksājumu apliecināšanas dokumenta prasīt norādīt medikamenta nosaukumu.

Tomēr, ievērojot to, ka „A” pilsētas Lēmumā nav veikts medikamentu vai to grupu uzskaitījums, par kuru iegādi „A” pilsētas nestrādājošie pensionāri un invalīdi var saņemt pabalstu no Sociālās aprūpes pārvaldes un A” pilsētas Lēmuma 3.2.apakšpunktā noteikts, ka maksājumu apstiprinošā dokumentā par medikamentu iegādi ir jānorāda tikai personas vārds, uzvārds un personas kods (neietverot medikamenta nosaukumu), DVI norādīja, ka, ievērojot Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.pantā noteikto, Sociālās aprūpes pārvaldei izstrādājot Lēmuma 3.1.punktā minētā iesnieguma paraugu, tajā būtu jāietver nosacījums, ka persona piekrīt maksājumu apstiprinošajā dokumentā norādīt medikamenta nosaukumu, tādējādi iegūstot personas piekrišanu šādu datu apstrādei.

Par informācijas, kas saistīta ar ceļu satiksmes drošību un organizāciju publiskošanu Internetā

Pamatojoties uz saņemto lūgumu, DVI sniedza savu skaidrojumu, vai masu informācijas līdzekļi, var publiskot Internetā informāciju, kas saistīta ar ceļu satiksmes drošību un organizāciju, tajā skaitā – reportāžas un fotouzņēmumus no pilsētu ceļiem (autoceļiem, ielām, prospektiem, šķērsielām, u.tml. teritorijām, ieskaitot brauktuves, ietves, nomales, sadalošās joslas, salīņas utt.) un citām sabiedriskām vietām, kur varētu būt redzamas cilvēku sejas, ēku adreses un numuri, transportlīdzekļu valsts reģistrācijas numuri, atļaujas, caurlaides, taloni u.c.

Attiecībā uz minēto, DVI paskaidroja, ka saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 4.punktu, personas datu apstrāde ir jebkuras ar personas datiem veiktas darbības.

Personas datus drīkst apstrādāt, ja tas atbilst kādam no Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktajiem tiesiskajiem nosacījumiem, kas noteikti minētā likuma 7., 11., 12., 13. un 13.¹ pantos.

Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 5.panta pirmo daļu, Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7., 8., 9. un 11.pants netiek piemērots, ja personas dati ir apstrādāti žurnālistiskām, mākslinieciskām vai literārām vajadzībām un ja likumā nav noteikts citādi. Savukārt, saskaņā ar likuma “Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 24.panta 1.un 2.punktu, žurnālistam ir tiesības vākt informāciju jebkādā ar likumu neaizliegtā veidā un no jebkura ar likumu neaizliegta informācijas avota, kā arī tiesības izplatīt ziņas.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ja žurnālists ir ievācis informāciju ar likumu neaizliegtā veidā, tad personas datu apstrāde, publiskojot iepriekš minēto informāciju laikraksta elektroniskajā pielikumā, ir atbilstoša Fizisko personu datu aizsardzības likuma normām.

Papildus tika vērsta uzmanību uz to, ka būtu nepieciešams izvērtēt, vai personas datu apstrādes apjoms ir proporcionāls datu apstrādes mērķim. Tādējādi, ievērojot Fizisko personu datu aizsardzības likuma 5.panta otrajā daļā noteiktās personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, nepieciešamības gadījumā, pirms fotouzņēmumu publiskošanas, būtu jādzēš fizisko personu identificējošā informācija.

Par valsts amatpersonas deklarācijās sniedzamajiem personas datiem

Pamatojoties uz saņemto lūgumu, DVI sniedza savu skaidrojumu par valsts amatpersonu deklarācijās sniedzamajiem personas datu veidiem.

Attiecībā uz amatpersonas tiesībām valsts amatpersonas deklarācijā norādīt identifikācijas datus par trešajām personām. DVI norādīja, ka šāda personas datu apstrāde var tikt veikta, ja tai ir tiesisks pamats – datu subjekta piekrišana (Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 1.punkts).

Attiecībā uz amatpersonas tiesībām nesniegt, t.i., nenorādīt valsts amatpersonas deklarācijā trešo personu datus. DVI norādīja, ka valsts amatpersona ir tiesīga nesniegt trešo personu personas datus, t.i., valsts

amatpersonas deklarācijā nenorādīt trešo personu personas datus, ja to apstrādei nav tiesiska pamata – datu subjekta piekrišanas.

Tika vērsta uzmanība, ka ne vienmēr amatpersonas rīcībā var būt personas dati, kas jāsniedz saskaņā ar likumu "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" un Ministru kabineta 2002.gada 22.oktobra noteikumiem Nr.478 "Kārtība, kādā aizpildāmas, iesniedzamas, reģistrējamas un glabājamās valsts amatpersonu deklarācijas un iesniedzami valsts amatpersonu saraksti" – piemēram, vecāku, brāļu un māsu personas kodi, dzīvesvietas adreses u.tml., vai arī to rīcībā esošie personas dati var būt novecojuši vai kļūdaini.

Ņemot vērā minēto, kā arī, ievērojot to, ka Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.27 pantā ir paredzēta atbildība par nepatiesu ziņu norādīšanu valsts amatpersonas deklarācijā, un šādas informācijas pieprasīšana nebūtu atbilstoša Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta desmitajā daļā noteiktajam, ka valsts pārvalde jāorganizē pēc iespējas efektīvi (tādejādi, ka valsts amatpersonu deklarāciju kontroles institūcijām, atbilstoši to kompetencei, piemēram, saskaņā ar Iedzīvotāju reģistra likuma 22.pantu, ir iespēja saņemt informāciju, kas nepieciešama iestādei noteikto funkciju izpildes nodrošināšanai, no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pārziņā esošās personas datu apstrādes sistēmas „Iedzīvotāju reģistrs”), DVI uzskata, ka būtu nepieciešams veikt grozījumus likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā", svītrojot normu, kas uzliek par pienākumu valsts amatpersonām sniegt trešo personu datus.

Attiecībā uz datu subjekta piekrišanu un tās formu. DVI paskaidroja, ka, lai iekļautu valsts amatpersonas deklarācijā trešo personu datus ir nepieciešama personas piekrišana. Obligāta prasība pēc rakstveida formas Fizisko personu datu aizsardzības likumā nav prasīta.

Par pacientu sensitīvos personas datu apstrādi

Pamatojoties uz saņemto lūgumu, DVI sniedza savu skaidrojumu par pacientu sensitīvo personas datu apstrādi.

1. Attiecībā uz ārstniecības iestādes tiesībām nodot pacientu personas datus apdrošināšanas uzņēmumiem. Personas dati, kas norāda uz personas veselības stāvokli, saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 8.punktu, ir sensitīvi personas dati un to apstrāde ir atļauta, ja tas atbilst Fizisko personu datu aizsardzības likuma 11.pantā noteiktajiem tiesiskajiem nosacījumiem.

Sensitīvo personas datu konfidencialitāte ir noteikta Ārstniecības likuma 50.panta pirmajā daļā (noteikts, ka ziņas par pacienta ārstēšanu, slimības diagnozi un prognozi, kā arī ziņas, ko ārstniecības personas ārstniecības procesā ieguvušas par pacienta un viņa tuvāko radnieku privāto dzīvi, ir konfidenciālas), kā arī šī panta turpmākajās daļās ir noteikti iespējamie pacientu personas datu saņēmēji.

Ņemot vērā minēto, veiktu sensitīvo personas datu nodošanu apdrošināšanas, kā arī citiem uzņēmumiem, tam ir jāatbilst kādam no Fizisko personu datu aizsardzības likuma 11.pantā noteiktajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem nosacījumiem. Piemēram, datu subjekts devis rakstveida piekrišanu savu sensitīvo personas datu apstrādei (Fizisko personu datu aizsardzības likuma 11.panta 1.punkts).

Papildus tika norādīts, ka sistēmas pārzinim, saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.panta pirmās daļas 1.un 2.punktu, lai aizsargātu datu subjekta intereses, ir jānodrošina godprātīga un likumīga personas datu apstrāde, kā arī personas datu apstrāde tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā.

2. Attiecībā uz pacienta piekrišanu. Datu subjekta piekrišana personas datu apstrādei, saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 2.punktu, ir datu subjekta brīvi, nepārprotami izteikts gribas apliecinājums, ar kuru datu subjekts atļauj apstrādāt savus personas datus, atbilstoši sistēmas pārziņa

sniegtajai informācijai, saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 8.pantu. Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 11.panta 1.punktu, sensitīvo personas datu apstrādei ir nepieciešama rakstveida datu subjekta piekrišana. Rakstveida piekrišanai jābūt noformētai tā, lai varētu konstatēt datu subjekta brīvi, nepārprotami izteiktu gribas apliecinājumu, ar kuru datu subjekts dod piekrišanu apstrādāt (nodot trešajām personām) savus sensitīvos personas datus konkrētam mērķim, kā arī tajā jābūt ietvertai informācijai, kas noteikta Fizisko personu datu aizsardzības likuma 8.panta pirmajā daļā.

3. Attiecībā uz dokumentācijas noformēšanu par sensitīvo personas datu nodošanu. Saskaņā ar Ministru kabineta 2001.gada 30.janvāra noteikumu Nr.40 "Personas datu apstrādes sistēmas aizsardzības obligātās tehniskās un organizatoriskās prasības" (izdoti saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 26.pantu) 4.5.punktu, nododot personas datus, sistēmas pārzinim ir jānodrošina informācijas saglabāšanu par: personas datu nodošanas laiku; personu, kas nodevusi personas datus; personu, kas saņēmusi personas datus; personas datiem, kas tikuši nodoti.

Par tiesībām publiskot (ievietojot laikrakstos) personu, kas nav nokārtojušas parādsaistības par dzīvokļu īri un saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem, datus

Pamatojoties uz saņemto lūgumu, DVI sniedza savu skaidrojumu par tiesībām publiskot (ievietojot laikrakstos) personu, kas nav nokārtojušas parādsaistības par dzīvokļu īri un saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem, datus.

Ir pieļaujams vietējos laikrakstos publiskot personu, kas nav nokārtojušas parādsaistības par dzīvokļu īri un saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem, datus tikai gadījumos, ja pastāv kāds no Fizisko personu datu aizsardzības

likumā noteiktajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem nosacījumiem (Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7., 11., 12., 13., 13.¹ pantos).

Attiecībā uz iespējamu parādnieku sarakstu publicēšanu laikrakstā "Latvijas Vēstnesis", tika norādīts, ka, saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 4.punktu, personas datu apstrāde ir jebkuras ar personas datiem veiktas darbības, ieskaitot datu vākšanu, reģistrēšanu, ievadīšanu, glabāšanu, sakārtošanu, pārveidošanu, izmantošanu, nodošanu, pārraidīšanu un izpaušanu, bloķēšanu vai dzēšanu. Tādējādi, arī personas datu publiskošanai laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" ir jāatbilst Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktajiem personas datu apstrādes tiesiskajiem nosacījumiem. Piemēram, Civilprocesa likuma 59.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka atbildētājs, kura dzīvesvieta nav zināma vai kuru nevar sastapt dzīvesvietā, aicināms uz tiesu ar publikāciju laikrakstā "Latvijas Vēstnesis"; tādējādi, minētajā gadījumā personas datu apstrāde ir pieļaujama, ja personai ir lietas dalībnieka statuss (pret personu ir celta prasība likumā noteiktajā kārtībā) un pastāv Civilprocesa likuma 59.panta pirmajā daļā noteiktie nosacījumi.

Par bērnu reģistrācijas saraksta (ar pievienotu rindas reģistrācijas numuru katram bērnam) pieejamības nodrošināšanu pirmsskolas izglītības iestādē

Pamatojoties uz saņemto lūgumu, DVI veica pārbaudi attiecībā uz bērnu reģistrācijas saraksta (ar pievienotu rindas reģistrācijas numuru katram bērnam) pieejamības nodrošināšanu Rīgas XX.pirmsskolas izglītības iestādē, saistībā ar Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta direktora 2004.gada 11.februāra rīkojumu Nr.106 apstiprinātajā "Kārtībā bērnu uzņemšanai Rīgas pilsētas pirmsskolas iestādēs un iestādēs, kuras īsteno pirmsskolas izglītības programmas" (turpmāk - Noteikumi) noteikto.

Noteikumi nosaka bērnu reģistrāciju obligātajai piecgadīgo un sešgadīgo sagatavošanai pamatizglītības uzsākšanai. Saskaņā ar Noteikumu 8.punktu, ar attiecīgo reģistrācijas žurnālu var iepazīties vecāki, Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta pārstāvji un citu kontrolējošo institūciju pārstāvji.

Pamatojoties uz minēto un ņemot vērā iepriekš minētās normas redakciju, attiecīgā tiesību norma nevar tikt izprasta kā pirmsskolas izglītības iestāžu pienākums iepazīstināt ar reģistrācijas žurnāla ierakstiem trešās personas, tai skaitā, izvietojot bērnu reģistrācijas sarakstu (ar pievienotu rindas reģistrācijas numuru katram bērnam) publiskā, visiem redzamā vietā pirmsskolas izglītības iestādē. Minētais atbilst Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.panta pirmās daļas 1. un 2.punktā noteiktajam, attiecībā uz sistēmas pārziņa pienākumu nodrošināt godprātīgu un likumīgu personas datu apstrādi, kā arī personas datu apstrādi tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā.

Attiecībā uz bērnu vecāku tiesībām iepazīties ar minēto bērnu reģistrācijas sarakstu, tika norādīts, ka, nodrošinot bērnu vecāku tiesības iegūt informāciju par rindas (bērnu uzņemšanai pirmsskolas izglītības iestādē) virzību, attiecībā uz savu bērnu (bērniem), ir nepieciešams nodrošināt līdzsvaru starp konkrētu personu (vecāku) tiesībām iegūt informāciju par rindas (bērnu uzņemšanai pirmsskolas izglītības iestādē) virzību un citu sarakstā iekļauto personu tiesībām un brīvībām. Piemēram, lai izvairītos no iespējamā personu tiesību apdraudējuma, konkrēta bērna vecākiem būtu jāsniedz tikai tā informācija par rindas (bērnu uzņemšanai pirmsskolas izglītības iestādē) virzību, kas attiecas uz šo bērnu un ir iekļauta bērnu reģistrācijas sarakstā.

Par personas datu publiskošanu laikrakstā, kas iegūti atklātās tiesas sēdēs

Pamatojoties uz saņemto lūgumu, DVI veica pārbaudi lietā, kas tika uzsākta pamatojoties uz fiziskas personas iesniegumu ar lūgumu veikt pārbaudi par laikraksta X rīcības atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likumam, publicējot rakstu “, kurā minētas ziņas par personu Y, tai skaitā, saistībā ar Rīgas apgabaltiesas spriedumu lietā par izspiešanu.

Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 4.punktu, personas datu apstrāde ir jebkuras ar personas datiem veiktas darbības un tos drīkst apstrādāt, ja tas atbilst kādam no Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteiktajiem tiesiskajiem nosacījumiem (Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7., 11., 12., 13., 13.¹ pants). Izņēmumi, kad Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7., 8., 9 un 11.pants netiek piemērots, ir noteikti Fizisko personu datu aizsardzības likuma 5.panta pirmajā daļā, t.i., ja personas dati ir apstrādāti žurnālistiskām, mākslinieciskām vai literārām vajadzībām un ja likumā nav noteikts citādi.

Savukārt, saskaņā ar likuma “Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 24.panta 1. un 2.punktu, žurnālistam ir tiesības vākt informāciju jebkādā ar likumu neaizliegtā veidā un no jebkura ar likumu neaizliegta informācijas avota, kā arī ir tiesības izplatīt ziņas. Tādējādi, ja normatīvajos aktos nav noteikts citādi, žurnālists, pildot profesionālos pienākumus, ir tiesīgs piedalīties tiesas sēdēs, fiksēt tiesas sēdēs iegūto informāciju un publicēt to.

DVI, veicot pārbaudi, ir noskaidroja, ka laikraksta X žurnālists, raksta autors, iepriekš minētajā rakstā par personu Y iekļauto informāciju ir ieguvis, piedaloties tiesas sēdēs attiecīgajā lietā.

Pamatojoties uz minēto, DVI, attiecībā uz laikraksta X rīcību, publicējot ziņas, kas iegūtas, piedaloties tiesas sēdēs attiecīgajā lietā, nekonstatēja Fizisko personu datu aizsardzības likuma pārkāpumu.

Par informācijas saņemšanu no pašvaldības būvvaldes saistībā ar būvatļauju un būvprojektiem attiecībā uz noteiktu namīpašumu pārbūvi

Pamatojoties uz saņemto lūgumu, DVI izvērtēja pašvaldības X būvvaldes atteikumu izsniegt informāciju par būvatļauju un būvprojektu attiecībā uz namīpašumu Rīgā, (..) ielā (...) bēniņu pārbūvi.

Pašvaldības X būvvalde attiecās sniegt informāciju pamatojoties uz Informācijas atklātības likuma 5.panta otrās daļas 4., 5., un 6.punktu.

DVI secināja, ka būvatļaujas izsniegšana ir labvēlīga administratīvā akta izdošana, un tāpēc attiecībā uz informācijas pieejamību par procesu ir jāievēro Administratīvā procesa likums. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 54.panta pirmo daļu – ja no privātpersonas saņemts informācijas pieprasījums sakarā ar kādu administratīvo procesu, iestādes sniedz attiecīgo informāciju, kas ir tās rīcībā, izņemot gadījumus, kad šī informācija saskaņā ar likumu uzskatāma par ierobežotas pieejamības informāciju.

Ierobežotas pieejamības informācijas statusu nosaka Informācijas atklātības likuma 5.pants. Pilsētas X būvvalde atsakot personai Y informācijas sniegšanu nebija pareizi sniegusi atsauci uz piemērojamām Informācijas atklātības tiesību normām un nebija pareizi interpretējusi likuma 5.panta otrās daļas 6.punktu, jo informācija dienesta vajadzībām ir definēta Informācijas atklātības likuma 8.1.pantā un attiecas uz informāciju, kas attiecas uz valsts drošību un valsts sadarbību ar ārvalstu institūcijām.

Saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 8.pantu informācija par fiziskās personas privāto dzīvi tiek aizsargāta ar likumu. Fizisko personu datu aizsardzības likuma noteic privātās dzīves aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi (1.pants). Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 5.punktu personas datus var apstrādāt, ja tas nepieciešams sabiedrības interesēs. Atbilstīgi Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta trešās daļas otrajam teikumam – pie sabiedrības interesēm pieder arī samērīga privātpersonas tiesību un tiesisko interešu ievērošana. Privātpersonai ir tiesības apstrīdēt

administratīvos aktus, tāpēc informācijai par lēmumu jābūt publiski pieejamai, ja lēmums var ierobežot privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses.

Ņemot vērā minēto, DVI konstatēja, ka pilsētas X būvvalde bija pārkāpusi Informācijas atklātības likuma 10.panta pirmo daļu attiecībā uz pienākumu informēt personu Y par izsniegto būvatļauju.

Par nepilngadīgas personas datu apstrādi Internetā

Interneta mājas lapā, kuras ietvaros tiek piedāvāts izvietot personu fotogrāfijas, atrodas mazgadīga bērna (S.) fotogrāfija. Pārbaudes ietvaros noskaidrots, ka iepriekš minētā nepilngadīgā bērna personas datus (fotogrāfiju) Interneta mājas lapā ir ievietojis šīs mājas lapas reģistrēts lietotājs (N). Pret fotogrāfijas publiskošanu iebilst nepilngadīgas personas māte (B.), kas iesniegusi DVI sūdzību.

Veicot pārbaudi, DVI konstatēja, ka persona, kas iesniegusi sūdzību, un persona, kas, saskaņā ar DVI rīcībā esošo informāciju, izvietoja fotogrāfiju, ir savā starpā pazīstamas (bijušās draudzenes) un S. fotogrāfija ir tikusi uzņemta B. klātbūtnē. B., saskaņā ar N. paskaidrojumu, pret fotogrāfijas uzņemšanu neiebilda. Ņemot vērā minēto, N. ir ievietojusi S. fotogrāfiju N. izveidotajā galerijā interneta mājas lapā, jo uzskatīja, ka ir tiesīga izmantot fotogrāfiju personīgām vajadzībām.

B. ar pretenzijām par fotogrāfijas publiskošanu personīgi pie N. nav grieziesies, un DVI informāciju par fotogrāfijas izcelsmi nav sniegusi.

Izvērtējot veiktās personas datu apstrādes atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likumam, DVI N. darbībās nekonstatēja Fizisko personu datu aizsardzības likuma pārkāpumu, jo, pirmkārt, saskaņā ar lietas materiāliem, starp B. un N. varēja tikt nodibinātas tādas personiskas attiecības, kuru ietvaros varēja tikt iegūta B. kā S. mātes piekrišana S. personas datu apstrādei, un, otrkārt, saskaņā ar N. paskaidrojumu, S. fotogrāfijas publiskošanas interneta mājas lapā

mērķis bija personas datu apstrāde mākslinieciskām vajadzībām (personas datu apstrādes tiesiskais pamats noteikts Fizisko personu datu aizsardzības likumā).

Tomēr, DVI ir norādījusi B. kā S. likumīgajai aizbildnei, ka viņai ir tiesības pieprasīt N. kā personai, kas ir veikusi B. nepilngadīgās meitas S. personas datu apstrādi un ir ievietojuši viņas fotogrāfiju interneta mājas lapā, lai S. personas datu apstrādi pārtrauc, no minētās mājas lapas dzēšot attiecīgo fotogrāfiju.

Par personas datu apstrādi jūras tiesību kontekstā

DVI saņēma Č. iesniegumu ar lūgumu izvērtēt valsts akciju sabiedrības “Latvijas Jūras administrācija” Jūrnieku reģistra vadītāja J.S. veiktās personas datu apstrādes atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likumam, no dienesta elektroniskās pasta adreses nosūtot vairākiem jūrnieku darbā iekārtošanas uzņēmumiem ziņojumu ar Č. personas datiem – Č. kā kuģa kapteini raksturojošu informāciju.

Pārbaudes gaitā ir noskaidrots.

VAS “Latvijas Jūras administrācija” kā jūrlietu pārvaldes institūcija ir atbildīga par 1978.gada 7.jūlija Starptautiskās konvencijas par jūrnieku sagatavošanu un diplomēšanu, kā arī sardzes pildīšanu prasību īstenošanu, tai skaitā – attiecībā uz jūrnieku kompetences novērtēšanu, starptautiski atzītu kompetences sertifikātu izsniegšanu jūrniekiem darbam uz kuģiem, visu ar jūrnieku kompetenci saistīto datu reģistra uzturēšanu, datu apstrādi un informācijas apmaiņu (konvencijas noteikuma I/9 4.punkts, noteikuma I/14 1.3.punkts, Koda B-I/19 14., 15. un 16.punkti). Savukārt, VAS “Latvijas Jūras administrācija” Jūrnieku reģistrs, saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto, veic Latvijas kuģošanas un jūrnieku darbā iekārtošanas uzņēmumu uzraudzību. Konvencijas noteikums I/14 nosaka konvencijas dalībvalstu atbildību, jūrnieku darbā iekārtošanā un komandu komplektēšanā nodrošinot konvencijas prasību ievērošanu attiecībā uz jūras drošību. Tai skaitā, saskaņā ar konvencijas

noteikuma I/14 1.3.punktu, dalībvalstīm ir jānodrošina, lai jūrnieku darbā iekārtošanas uzņēmumiem būtu dati par darbā iekārtojamiem jūrniekiem.

VAS "Latvijas Jūras administrācija" Jūrnieku reģistrs saņēma informāciju no vairākiem jūrnieku darbā iekārtošanas uzņēmumiem par Č. neatbilstību kapteiņa amatam, saistībā ar pārmērīgu alkohola lietošanu, kā rezultātā Č. esot apdraudējis jūras vides drošību, jūras satiksmi un cilvēku dzīvības. Kā arī, VAS "Latvijas Jūras administrācija" Jūrnieku reģistrs saņēma ziņojumu no Zviedrijas jūras administrācijas par kuģa "S." avāriju, ko Č. izraisīja pie Zviedrijas krastiem alkohola reibuma stāvoklī, un sakarā ar ko negadījumu kuģa karoga valsts St.Vinsent un Grenadines Jūras administrācija anulēja kompetences sertifikāta apstiprinājumu un aizliedza Č. strādāt uz savas valsts kuģiem jebkādā amatā, par minēto informējot VAS "Latvijas Jūras administrācija". Tādējādi, sniedzot jūrnieku darbā iekārtošanas uzņēmumiem informāciju par Č., VAS "Latvijas Jūras administrācija" Jūrnieku reģistrs ir izpildījis Latvijas Republikai saistošo starptautisko līgumu prasības un ir rīkojies starptautiskās sabiedrības interesēs (personas datu apstrādes mērķis – veicināt jūrnieku darbā iekārtošanas uzņēmumu atbildīgāku pieeju kuģu komandu komplektēšanā, un tiesiskais pamats - Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 5.punkts (datu apstrāde nepieciešama, lai nodrošinātu sabiedrības interešu ievērošanu vai realizētu publiskās varas uzdevumus, kuru veikšanai personas dati ir nodoti sistēmas pārzinim vai pārraidīti trešajai personai)).

Savukārt Satiksmes ministrija, kā iestāde, kas īsteno vispārējo valsts pārvaldi jūrlietās, tai skaitā, nodrošina valstisko uzraudzību un kontroli pār to valsts funkciju izpildi vai administrēšanu, kuras nodotas ministrijas pakļautībā un pārraudzībā esošajām valsts pārvaldes institūcijām un pārziņā esošajiem uzņēmumiem (uzņēmējsabiedrībām), savas kompetences ietvaros sniedza DVI savu skaidrojumu par Č. personas datu apstrādes tiesisko pamatu un mērķi. Minētajā skaidrojumā, pamatojoties uz konvencijas Noteikuma I/5 1.punktu (nosaka katras dalībvalsts pienākumu izveidot kārtību un procedūras, lai objektīvi izmeklētu jebkuru ziņojumu par tās izdoto sertifikātu vai

apstiprinājumu īpašnieku kompetences trūkumu, darbību vai nolaidību, kas var apdraudēt dzīvību vai īpašumu jūrā, vai radīt draudus jūras videi, veicot pienākumus atbilstoši sertifikātā noteiktajai kompetencei, kā arī Dalībvalsts pienākumu noteikt šādu sertifikātu izņemšanas, darbības pārtraukšanas un anulēšanas kārtību un procedūras iepriekš minēto pārkāpumu dēļ, un ar mērķi novērst sertifikātu viltošanu), konvencijas Noteikuma I/9 4.2.punktu (nosaka katras Dalībvalsts apņemšanos sniegt informāciju par šādu sertifikātu, apstiprinājumu un atbrīvojumu statusu citām Dalībvalstīm un kompānijām, kuras lūdz pārbaudīt jūrnieku, kuri cenšas panākt savu sertifikātu atzīšanu saskaņā ar Noteikumu I/10 vai darba uz kuģa iegūšanu, uzrādīto sertifikātu autentiskumu un derīgumu), konvencijas Noteikuma I/14 1.3.punktu (nosaka katras Administrācijas pienākumu noteikt kompāniju atbildību par jūrnieku pieņemšanu darbā uz saviem kuģiem atbilstoši Konvencijas prasībām un pienākumu pieprasīt katrai kompānijai nodrošināt, lai dokumentācija un dati attiecībā uz visiem uz tās kuģiem nodarbinātiem jūrniekiem glabātos un būtu pastāvīgi pieejami, un ietvertu, neierobežojoties tikai ar to, dokumentāciju un datus par viņu pieredzi, apmācību, veselības stāvokli un kompetenci uzliktajiem pienākumiem), Satiksmes ministrijas Jūrniecības departaments norāda, ka pastāv pamatotas šaubas par Č. spējām atbilstoši normatīvo aktu prasībām veikt kuģa kapteiņa pienākumus, un pastāv vērā ņemams risks, ka Č. darbība šajā statusā var apdraudēt cilvēku veselību un dzīvību, jūras satiksmes drošību, kā arī radīt mantiska un ekoloģiska rakstura zaudējumus. Līdz ar to, ņemot vērā arī Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta trešo daļu (*Valsts pārvalde darbojas sabiedrības interesēs. Pie sabiedrības interesēm pieder arī samērīga privātpersonas tiesību un tiesisko interešu ievērošana*), Satiksmes ministrijas Jūrniecības departaments konstatēja, ka VAS "Latvijas Jūras administrācija" Jūrnieku reģistrs, veicot Č. personas datu apstrādi un izpaužot Č. kā kuģa kapteini raksturojošu informāciju jūrnieku darbā iekārtošanas uzņēmumiem, ir pamatoti piemērojis Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 5.punktu.

DVI, ņemot vērā iepriekš minēto un izvērtējot veiktās personas datu apstrādes atbilstību Fizisko personu datu aizsardzības likumam un citiem normatīvajiem aktiem, secināja.

VAS "Latvijas Jūras administrācija" Jūrnieku reģistrs, veicot jūrnieku darbā iekārtošanas uzņēmumu uzraudzību, savas kompetences ietvaros un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un apjomā ir tiesīgs veikt personas datu, kas attiecas uz jūrnieku profesionālo darbību, apstrādi (tai skaitā, saistībā ar jūrnieku pieļautajiem likumpārkāpumiem), atbilstoši konvencijas noteikuma I/5 1.punktam. Pamatojoties uz minēto, ievērojot vispārējos tiesību principus, Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 5.punktu, Administratīvā procesa likuma 13. un 15.pantu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta trešo daļu, kā arī likuma "Par starptautiskajiem līgumiem" 13.pantu, DVI, attiecībā uz VAS "Latvijas Jūras administrācija" Jūrnieku reģistra rīcību, jūrnieku darbā iekārtošanas uzņēmumiem nododot informāciju par Č. kā kuģa kapteini, saistībā ar Č. profesionālo pienākumu izpildi, nav konstatējusi Fizisko personu datu aizsardzības likuma pārkāpumu.

Tomēr, ievērojot to, ka Latvijas normatīvie akti precīzi nenosaka kārtību, kādā tiek izmeklēts ziņojums par dalībvalsts izdoto sertifikātu īpašnieku (jūrnieku) kompetences trūkumu, attiecībā uz VAS "Latvijas Jūras administrācija" Jūrnieku reģistra tiesībām veikt tā pārziņā esošajā personas datu apstrādes sistēmā iekļauto jūrnieku personas datu apstrādi, tos, saistībā ar jūrnieku pieļautajiem likumpārkāpumiem, nododot jūrnieku darbā iekārtošanas uzņēmumiem, DVI norādīja Satiksmes ministrijas Jūrniecības departamentam uz nepieciešamību veikt grozījumus attiecīgajos normatīvajos aktos, lai nodrošinātu personas datu apstrādes kārtību gadījumā, ja saņemts jebkurš ziņojums par dalībvalsts izdoto sertifikātu vai apstiprinājumu īpašnieku kompetences trūkumu, darbību vai nolaidību, kas var apdraudēt dzīvību vai īpašumu jūrā, vai radīt draudus jūras videi, veicot pienākumus atbilstoši sertifikātā noteiktajai kompetencei.

Par kooperatīvās sabiedrības tiesībām publiskot tiesas spriedumu attiecībā uz kooperatīvās sabiedrības biedru

Bezpeļņas organizācijas garāžu īpašnieku kooperatīvās sabiedrības (BO GĪKS) „V.” valdes priekšsēdētājs J.S. uz BO GĪKS “V.” sludinājumu dēļa (atrodas uz ēkas ārsienas) bija izvietojis Rēzeknes tiesas spriedumu lietā Nr.XXXXXXX– BO GĪKS “V.” (prasība pret D.P. par zaudējumu piedziņu). Pārbaudes gaitā tika noskaidrots, ka D.P. ir bijušais BO GĪKS „V.” vadītājs (tagad – BO GĪKS „V.” biedrs), un prasība tika izvirzīta saistībā ar D.P. kā BO GĪKS „Volga” priekšsēdētāja un elektroietaišu tehniskā vadītāja (amatu savienošanas kārtībā) veiktajām izmaksām).

Attiecībā uz minēto personas datu apstrādi, J.S. paskaidroja, ka, ievērojot BO GĪKS „Volga” biedru pieprasījumu, minētā personas datu apstrāde ir veikta nolūkā informēt BO GĪKS “Volga” biedrus un pamatojoties uz BO GĪKS „Volga” kopsapulces un valdes lēmumu. Pārbaudes ietvaros DVI tomēr netika iesniegts BO GĪKS “Volga” biedru kopsapulces lēmums, ar kuru noteikta ar tiesvedības gaitu saistīto procesuālo dokumentu (attiecībā uz D.P.) publiskošana.

D.P. kā BO GĪKS “V.” biedrs iepriekš minētajai personas datu apstrādei nav devis savu piekrišanu, un lūdza DVI piemērot BO GĪKS „V.” administratīvo sodu.

Saskaņā ar BO GĪKS “V.” statūtu 5.8.punktu, sabiedrības biedriem ir tiesības saņemt informāciju no sabiedrības jebkurā ar tās darbību saistītā jautājumā. Savukārt, izvietojot uz BO GĪKS “Volga” sludinājumu dēļa, kas atrodas uz ēkas ārsienas, Rēzeknes tiesas spriedumu lietā Nr.XXXXXXX, D.P. personas datus var iegūt ne tikai BO GĪKS “Volga” biedri, bet arī citas personas, kas nav uzskatāmas par informācijas tiesīgām saņēmējām likumā noteiktajā kārtībā.

Pamatojoties uz iepriekš konstatēto, BO GĪKS „V.” bija veicis personas datu apstrādi, pārkāpjot Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.pantā noteiktos personas datu apstrādes tiesiskos nosacījumus (fiziskās personas datu

nelikumīga apstrāde), par ko, saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.⁷ pantu, ir paredzēta administratīvā atbildība (fiziskās personas datu nelikumīga apstrāde). DVI pieņēma lēmumu uzlikt BO GĪKS „V.” naudas sodu 120,00 (simt divdesmit lati, 00 santīmi) latu apmērā.

Par datu kvalitāti saistībā ar apdrošināšanas sabiedrības tiesībām iekļaut tās pārziņa esošajā datu bāzē personas datus

DVI, pamatojoties uz G.I. sūdzību un citiem lietas materiāliem, konstatēja, ka apdrošināšanas akciju sabiedrības (AA/S) „B.” amatpersona (J.L.) bija pieļāvusi G.I. personas datu apstrādi, nepastāvot datu apstrādes tiesiskajam pamatam. G.I., būdams sabiedrības ar ierobežotu atbildību „V.” degvielas uzpildes stacijas Nr.7 direktors, saņēma uzaicinājumu, un piedalījās AA/S „B.” organizētājās apmācībās par AA/S „Balta” sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas (turpmāk tekstā – OCTA) polišu izplatīšanu. Līgumā, kas noslēgts starp SIA „Viada” un AA/S „Balta”, par sadarbību OCTA polišu izplatīšanā, bija paredzēts, ka iepriekš minētās polises izplatīs degvielas uzpildes staciju direktori. Starp AA/S „B.” un G.I. rakstveidā līgums par OCTA polišu izplatīšanu noslēgts netika, sakarā ar to, ka starp G.I. un SIA „Viada” darba tiesiskās attiecības tika izbeigtas. Savukārt, AA/S „Balta” projektu vadītājs J.L. nepārbaudīja, vai ar Gintu Ignatoviču attiecīgs līgums ir noslēgts, kā rezultātā AA/S „Balta” darbinieki ievadīja G.I. personas datus (vārdu, uzvārdu) AA/S „B.” polišu izrakstīšanas sistēmā „Polvadis” kā AA/S „B.” pārstāvja datus.

Saskaņā ar lietā esošajiem materiāliem, DVI konstatēja, ka G.I. personas dati (vārds un uzvārds) bez tiesiska pamata ir tikuši iekļauti desmit OCTA apdrošināšanas polisēs – TS standartlīgumos ar Nr.874...-874... . Iepriekšminēto OCTA apdrošināšanas polišu darbības laiks ir noteikts un tās nav tikušas

izsludinātas kā nederīgas. DVI lēmuma pieņemšanas laikā spēkā vēl bija divas polises, astoņām bija beidzies derīguma termiņš.

J.L., kas ir bijis atbildīgs par minēto personas datu ievadi un datu pareizības pārbaudi polišu izrakstīšanas sistēmā „Polvadis”, lietas izskatīšanas gaitā atzina izdarīto administratīvo pārkāpumu, t.i. nelikumīgu G.I. personas datu apstrādi, kas izpaudās kā datu apstrāde bez tiesiska pamata, bez spēkā esošām līgumsaistībām ievadot G.I. personas datus personas datu apstrādes sistēmā „Polvadis”, un kā rezultāta dati tika iekļauti apdrošināšanas polisēs kā AA/S „B.” pārstāvja dati.

Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 1. un 2.punktu, personas datu apstrāde ir atļauta tikai tad, ja likumā nav noteikts citādi - ja ir datu subjekta piekrišana un datu apstrāde izriet no datu subjekta līgumsaistībām vai, ievērojot datu subjekta lūgumu, datu apstrāde nepieciešama, lai noslēgtu attiecīgu līgumu. Atbildība par minēto likuma normu neievērošanu paredzēta Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 204.⁷ panta pirmajā daļā, kas nosaka administratīvo sodu par fiziskas personas datu nelikumīgu apstrādi.

DVI šajā gadījumā pieņēma lēmumu piemērot AAS „B.” projektu vadītājam J.L. administratīvo sodu, izsakot rakstveida brīdinājumu.

Par datu subjekta tiesībām saņemt medicīnisku dokumentāciju

DVI vērsās V.T. sakarā ar to, ka Medicīniskās aprūpes un darbaspējas ekspertīzes kvalitātes kontroles inspekcija (MADEKKI) bija atteikusies izsniegt viņai konkrētu dokumentu kopijas, kas MADEKKI rīcībā ir saistībā ar lietu, ko MADEKKI skatīja, pamatojoties uz V.T. iesniegumu (MADEKKI iepriekš vērsās sakarā ar to, ka veica zobu ārstniecību par maksu un saņēma nekvalificētu medicīnisku palīdzību).

Tika lūgts DVI kā iestādi, kas uzrauga personas datu aizsardzību valstī un informācijas atklātību, izvērtēt MADEKKI rīcību, kas pēc V.T. iesnieguma neizsniedza viņai pieprasīto medicīnisko (ambulatoro) karšu kopijas. Persona ir

norādījusi, ka ir informēta par Ministru kabineta 2005.gada 3.augusta noteikumiem Nr.275 "Kārtība, kādā valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldību iestāžu rīcībā esošā informācija nododama atklātībai", kas paredz, ka iestāde var atteikties sniegt informāciju, ja informācijas autors ir cita iestāde, institūcija, organizācija vai uzņēmums, tomēr vērta uzmanību, ka MADEKKI jau iepriekš ir izsniegusi V.T. tādus dokumentus (kopijas), kuru autori ir citas iestādes. Ņemot vērā minēto, tika lūgts DVI noskaidrot pamatojumu tam, kāpēc MADEKKI nav izsniegusi V.T. viņas dažādās ārstniecības iestādēs esošo medicīnisko (ambulatoro) karšu kopijas, ievērojot to, ka tās veido neatņemamu sastāvdaļu no lietas un sniedz viņai kā datu subjektam informāciju par viņas veselības stāvokli.

Sakarā ar iepriekš minēto, ir jānorāda, ka normatīvajos aktos nav noteikts konkrētu darbību kopums, ko DVI ir tiesīga veikt informācijas atklātības jomā, jo Informācijas atklātības likumā ir norādīts tikai vispārējs jomas regulējums (*Informācijas atklātības likuma ievērošanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā uzrauga DVI*). Kā arī, konkrētajā situācijā nebija piemērojams Administratīvā procesa likuma 61.pants (paredz administratīvā procesa dalībnieku tiesības iepazīties ar lietu un izteikt savu viedokli jebkurā procesa stadijā), jo iesnieguma iesniegšanas MADEKKI brīdī persona vairs nebija administratīvā procesa dalībnieks. Tādējādi, ievērojot minēto un to, ka MADEKKI kā iestāde, kas nav pieprasīto medicīnisko dokumentu autore, ir tiesīga atteikties izsniegt medicīniskās dokumentācijas kopijas, šajā gadījumā DVI ieteica personai izmantot tiesības pieprasīt informāciju par sevi konkrētajā ārstniecības iestādē, kurā tiek (tika) veikta personas veselības aprūpe.

6. Datu valsts inspekcijas dalība tiesvedības procesos

2005.gadā tiesā pārsūdzēti četri DVI lēmumi administratīvo pārkāpumu lietās. Trīs lēmumi saistībā ar datu apstrādi videonovērošanas jomā un viens lēmums par nelikumīgu Datu iegūšanu no personas datu apstrādes sistēmas. Nevienu DVI lēmumu 2005.gadā tiesa nav atcēlusi vai nosūtījusi papildus pārbaudei.

7. Personas datu apstrādes audits un auditori

Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 29.panta trešo daļu, viens no DVI pienākumiem personas datu aizsardzības jomā ir akreditēt personas, kas vēlas veikt sistēmu auditu valsts un pašvaldību institūciju personas datu apstrādes sistēmās Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. 2004.gada 13.janvārī Ministru kabinets pieņēma noteikumus Nr.25 “Kārtība kādā akreditē personu, kas vēlas veikt sistēmu auditu valsts un pašvaldību institūciju personas datu apstrādes sistēmās”, kuri nosaka kārtību, kādā DVI akreditē personas, kas vēlas veikt sistēmu auditu valsts un pašvaldību institūciju personas datu apstrādes sistēmās.

DVI, reizi trijos mēnešos, publicē laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" un ievieto DVI mājas lapā, internetā informāciju par sistēmu auditoriem izsniegtajām un anulētajām akreditācijas apliecībām, akreditācijas apliecību darbības apturēšanu un atjaunošanu, to derīguma termiņa pagarināšanu, kā arī par akreditācijas apliecību atzīšanu par nederīgām. DVI akreditē fiziskās personas, kuras atbilst noteikumos minētajiem kritērijiem. Noteikumos ir izvirzītas atsevišķas prasības iekšējiem un ārējiem personas datu apstrādes sistēmu auditoriem. Sistēmu auditorus akreditē uz trim gadiem.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem “Kārtība kādā akreditē personu, kas vēlas veikt sistēmu auditu valsts un pašvaldību institūciju personas datu apstrādes sistēmās” 2005.gada laikā ir akreditēti 14 iekšējie sistēmu auditori un 5 ārējie sistēmu auditori. Kopumā inspekcijā ir akreditējušies 60 iekšējie personas datu auditori un 13 ārējie auditori.

Inspekcijā ir izstrādāta personas datu apstrādes sistēmu audita rokasgrāmata, ka ir publiski pieejama inspekcijas interneta mājas lapā http://www.dvi.gov.lv/fpda/files/fpda_audita_rokasgramata.pdf . Rokasgrāmata ir izveidota, lai palīdzētu personas datu apstrādes auditoriem veikt auditus, kā arī lai iepazīstinātu arī visus interesentus ar audita mērķiem, metodēm, procesu un dod vispārīgus audita veikšanas padomus. Rokasgrāmatai ir vairāki pielikumi -

veidlapas ar novērtēšanas jautājumiem attiecībā uz katru no Fizisko personu datu aizsardzības likumā noteikto personas datu aizsardzības principu, kas praktiski izmantojami audita veikšanas laikā.

Fizisko personu datu aizsardzības likuma 26.panta otrā daļa nosaka, ka valsts un pašvaldību institūcijas katru gadu iesniedz DVI personas datu apstrādes sistēmu iekšējā audita atzinumu (arī riska analīzi) un pārskatu par informācijas drošības jomā veiktajiem pasākumiem.

Ministru kabineta noteikumos Nr. 40, kas izdoti saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 26.pantu, 6, punktā ir ietverta arī norma, kas nosaka, ka Sistēmas pārzinis katru gadu veic personas datu apstrādes sistēmu iekšējo auditu un sagatavo pārskatu par informācijas drošības jomā veiktajiem pasākumiem.

48 valsts iestādes ir iesniegušas iekšējos audita atzinumus, savukārt no valsts iestādēm, kurās strādā akreditēti auditori ziņojumus sniegušas 19. Akreditēti iekšējie auditori šādus atzinumus iesnieguši 13, bet neakreditēti auditori iekšējos audita atzinumus par veiktajiem personas datu apstrādes auditiem ir iesnieguši 25, kas norāda uz nepieciešamību arī turpmāk atbalstīt auditoru akreditāciju un sadarbības veicināšanu ar iekšējā audita struktūrvienību darbiniekiem valsts pārvaldē.

Tiek patstāvīgi veikta arī iesniegto iekšējo audita atzinumu analīze un fiksēti biežāk konstatētie trūkumi datu aizsardzībā iestādēs. Salīdzinot iesniegtos pārskatus ir iespējams sekot līdz personu datu aizsardzības mehānisma izveidei valsts iestādēs. Atkārtoti iesniegtajos audita ziņojumos ir redzams progress - ja pirmajā gadā ir fiksēti trūkumi personas datu aizsardzībā, tad nākamajā jau tie tiek novērsti.

8. Sabiedrības informēšana un sabiedriskās aktivitātes

Veiksmīga komunikācija ar iedzīvotājiem, profesionālām apvienībām un nevalstiskajām organizācijām ir viena no attīstītas un aktīvas valsts pārvaldes pamatnostādņēm. Sabiedrības iesaistīšana politikas veidošanas procesā garantē sekmīgu uzdevumu izpildi un stabilu ilgtermiņa attīstību. Sabiedrības un varas sadarbībai nepieciešama mērķtiecīga iedzīvotāju informēšana par valsts pārvaldes darbu, jaunumiem un nākotnes plāniem. Tādējādi, katrs sabiedrības loceklis, izprotot notiekošo var veidot savu viedokli un iesaistīties politisko lēmumu pieņemšanā gan kā indivīds, gan kā sabiedrības daļa.

Veicot sabiedrības informēšanu, DVI ir identificējusi divas galvenās mērķauditorijas – datu subjekts un personas datu apstrādes sistēmas pārzinis. Pārskata periodā tika veikta regulāra sabiedrības informēšana par DVI darbību, mērķiem un uzdevumiem. Īpaša uzmanība tika pievērsta jaunumiem saistībā ar privātumu aizsargājošo tiesību normu piemērošanu un jaunākajām tendencēm datu aizsardzībā Eiropas Savienībā.

Sabiedrības informēšana notiek ar inspekcijas interneta mājas lapas www.dvi.gov.lv starpniecību. Informācija tajā tiek aktualizēta katru nedēļu. Tās tiešā auditorija ir personas, kuru privātuma tiesības tiek vai var tikt pārkāptas, personas datu apstrādes sistēmu pārziņi u.c.

2005.gada ietveros bija novērojama aktīva studentu interese par personas datu aizsardzības jautājumiem, tādejādi atzīstams ir tas fakts, ka privātuma un fizisko personu datu aizsardzības jautājumi tiek analizēti arī akadēmiskajās aprindās. DVI sniedza arī iespēju ar mācībām saistīto praksi īstenot 6 studentiem.

Sabiedrības informēšanai svarīgs ir arī darbs ar masu saziņas līdzekļiem, kas salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, tika aktīvi īstenots 2005.gadā, balstoties uz DVI komunikācijas stratēģiju, kas paredz regulārus kontaktus ar masu medijiem, sabiedrības informēšanas kampaņas, kā arī iekšēju komunikācijas uzlabošanu, lai celtu darbinieku kapacitāti.

Sabiedriskās aktivitātes

Sabiedrības viedoklis ir svarīgs ne tikai lēmumpieņemšanas procesā, bet arī izstrādājot iestādes turpmākās attīstības plānu, iekļaujot tajā sabiedrībai aktuālu problēmu risināšanu. Tādēļ 2005.gadā tika veikta sabiedriskās domas aptauja par personas datu aizsardzību. Aptaujā pēc stratificētās nejaušības principa tika iekļauti 1007 Latvijas Republikas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem.

Vairāk par pusi (52,9%) aptaujāto Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka personu dati, kas atrodas dažādās institūcijās, no iespējas, ka tie varētu nonākt kādas nepiederošas personas vai institūcijas rīcībā, ir aizsargāti daļēji. Tikai 7,2% respondentu pauca viedokli, ka šī informācija ir labi un droši aizsargāta.

Dažādas problēmsituācijas, kas saistītas ar personisko datu apstrādi un drošību, ir bijušas 10% - 20% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju.

19,5% respondentu ir saskārušies ar situāciju, kad viņu datu apstrādē ir pieļautas kļūdas, kas varētu radīt materiālus vai morālus kaitējumus. Salīdzinājumā ar 2003.gada pētījuma rezultātiem šādu respondentu skaits ir nedaudz pieaudzis (no 14,5% uz 19,5%).

13,5% aptaujas dalībnieku ir saskārušies ar situāciju, kad viņiem ir pieprasīts sniegt vairāk personiskos datus nekā nepieciešams konkrētajā gadījumā. Salīdzinājumā ar 2003.gada pētījuma rezultātiem šādu respondentu skaits ir dubultojies (no 6,4% uz 13,5%).

13,4% respondentu saskārušies ar situāciju, kad viņu dati ir nonākuši kādas trešās puses rokās un tie ir izmantoti materiāla labuma gūšanai vai tie radījuši kādu kaitējumu. Salīdzinājumā ar 2003.gada pētījuma rezultātiem, šogad šādu respondentu skaits ir samazinājies (no 20,7% uz 13,4%).

11,7% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju ir saskārušies ar situāciju, kad trešo personu rīcībā ir nonākuši kādi īpaši vērtīgie dati. Salīdzinājumā ar 2003.gada

pētījuma rezultātiem šādu respondentu skaits ir nedaudz pieaudzis (no 7,9% uz 11,7%).

Par DVI ir dzirdējis gandrīz katrs trešais (29,5%) aptaujātais Latvijas iedzīvotājs un tas ir vairāk nekā 2003.gada veiktajā pētījumā (23,3%)

Kādā iestādē vai uzņēmumā informāciju par sevi ir mēģinājuši iegūt 22,9% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju. Vairākums (66,2%) šo respondentu informācijas iegūšanas gaitā nav saskārušies ar situācijām, kad iestādes vai uzņēmumi, kuri apstrādā viņu datus, atteikušies sniegt šo informāciju. Negatīva pieredze (iestādes vai uzņēmumi atsakās sniegt informāciju) ir bijusi 32,5% aptaujas dalībnieku, kas vispār ir mēģinājuši iegūt informāciju par sevi. Pētījumā iegūtie dati norāda, ka informēšana par fizisko personu datu aizsardzības jautājumiem ir aktuāla gan sabiedrībai, gan publiskās pārvaldes iestāžu darbiniekiem, tādēļ sabiedrības informēšanas darbs tiks turpināts arī 2006.gadā, tai skaitā sagatavojot informatīvus materiālus.

9. Datu valsts inspekcijas starptautiskās aktivitātes

2005.gads DVI ārvalstu un starptautisko attiecību jomā ir nesis zināmu izaicinājumu, kas saistīts ar Latvijas kā pilnvērtīgas Eiropas Savienības dalībvalsts darbību šīs savienības ietvaros pēc 2004.gada maija, paverot plašākas iespējas aktīvi piedalīties datu aizsardzības jautājumu risināšanā ne tikai nacionālajā, bet arī pārnacionālajā līmenī. DVI darbinieki piedalījās gan Eiropas Savienības, gan starptautiska mēroga darba grupās, konferencēs, semināros, lai nodrošinātu datu aizsardzības principu pilnvērtīgāku ieviešanu Latvijā.

Attiecībā uz aktivitātēm Eiropas Savienības ietvaros, jāņem vērā Eiropas Komisijas izvirzītās prioritātes 2005.gadam. Kā viens no aktuālākajiem jautājumiem tika izvirzīts datu aizsardzība III Pīlāra ietvaros, kā arī personas datu nodošanu uz trešajām valstīm.

Direktīvas 95/46/EK 29.panta Darba grupa

Direktīvas 95/46/EK 29.panta Darba grupa ir izveidota pamatojoties uz šīs direktīvas 29.pantu personu aizsardzībai attiecībā uz personas datu apstrādi. Darba grupai ir padomdevējas statuss un tās darbība ir neatkarīga. Darba grupu veido katras dalībvalsts noteiktās uzraudzības iestādes vai iestāžu pārstāvis un Kopienas institūcijām un organizācijām izveidotās iestādes vai iestāžu pārstāvis, kā arī Komisijas pārstāvis.

Katru darba grupas locekli norīko viņa pārstāvētā institūcija, iestāde vai iestādes. Ja dalībvalsts ir izraudzījies vairāk kā vienu uzraudzības iestādi, tās izvirza kopīgu pārstāvi. Tas pats attiecas uz Kopienas institūcijām un organizācijām izveidotām iestādēm. Latviju šajā darba grupā pārstāv DVI direktore.

Darba grupa pieņem lēmumus ar uzraudzības iestāžu pārstāvju vienkāršu balsu vairākumu. 29.panta Darba grupa apspriež jautājumus, kurus tās dienas

kārtībai nosaka priekšsēdētājs vai nu pēc savas iniciatīvas, vai pēc uzraudzības iestāžu pārstāvja vai pēc Komisijas pieprasījuma.

Direktīvas 95/46/EK 29.panta Darba grupa ir konsultatīva institūcija, kuru pārstāv Eiropas Savienības dalībvalstu personas datu uzraudzības institūciju vadītāji (vai to pilnvarotas personas) kopā ar pārstāvjiem no Eiropas Komisijas.

Šajā darba grupā valstis regulāri sniedz pārskatus par notiekošo katrā valstī individuāli, kas skar gan administratīvo darbību, gan praktisko lietu izskatīšanu, par nozīmīgākajām izskatāmajām lietām tiesās, par sadarbību ar privātajām kompānijām, sadarbību ar citām institūcijām gan nacionālajā, gan starptautiskajā līmenī.

Direktīvas 95/46/EK 29.panta Darba grupas uzdevumi:

- izskatīt jebkuru jautājumu, kas attiecas uz attiecīgās valsts pasākumu piemērošanu, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, lai veicinātu šādu pasākumu vienveidīgu piemērošanu;
- sniegt atzinumu Komisijai par aizsardzības līmeni Kopienā un trešās valstīs;
- sniegt Komisijai padomu par jebkuru ierosinātu šīs direktīvas grozījumu, jebkuriem papildus vai speciāliem pasākumiem, lai aizsargātu fizisku personu tiesības un brīvības attiecībā uz personas datu apstrādi, un jebkuriem citiem Kopienas ierosinātiem pasākumiem, kas ietekmē šādas tiesības un brīvības;
- sniegt atzinumu par Kopienas līmenī izstrādātiem profesionālās ētikas kodeksiem.

Ja darba grupa konstatē, ka starp dalībvalstu likumiem vai praksi rodas atšķirības, kuras var iespējami iespaidot personu aizsardzības attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienā, līdzvērtību, tā attiecīgi informē Eiropas Komisiju. Darba grupa pēc savas iniciatīvas var sniegt ieteikumus par visiem jautājumiem sakarā ar personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienā. 29.panta Darba grupas atzinumus un ieteikumus nosūta Eiropas Komisijai un direktīvas 95/46/EK 31.pantā norādītajai komitejai. Eiropas

Komisija informē darba grupu par tās uzsākto darbību, atbildot uz šīs grupas atzinumiem un ieteikumiem. Eiropas Komisija to dara ar ziņojumu, kuru nosūta arī Eiropas Parlamentam un Padomei. Ziņojums jādara zināms atklātībai.

Darba grupa izstrādā gada ziņojumu par situāciju attiecībā uz fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienā un trešās valstīs, kuru tā nosūta Eiropas Komisijai, Eiropas Parlamentam un Padomei. Ziņojums jādara zināms atklātībai. 2005.gadā arī Latvija, kā pilntiesīga Eiropas Savienības dalībvalsts, sagatavoja informatīvo ziņojumu.

Sākot ar 2004.gada 1.maiju, Latvija šajā darba grupā darbojas kā pilntiesīgs loceklis, piedaloties rekomendāciju un lēmumu izstrādāšanas, lēmumu pieņemšanas procesā. Darba grupas vadītājs pēc Eiropas Savienības paplašināšanās un pilntiesīga šīs darba grupas locekļa statusu iegūšanas, aicināja Latviju un citas jaunās Eiropas Savienības dalībvalstis iesaistīties aktīvāk šīs darba grupas un izveidoto apakšgrupu darbā, tādejādi iegūstot gan pieredzi, gan veicinot informācijas apmaiņu ar kolēģiem no citām ES valstīm. Tādēļ 2006.gada ietvaros DVI izskatīs jautājumu par iespējamo dalību kādā no apakšgrupu darbā.

29.darba grupas izstrādātie viedokļi un vadlīnijas ir praksē izmantojamas ne tikai ES dalībvalstu personas datu aizsardzības uzraudzības institūcijām, bet arī datu pārziņiem, kuri savu darbību veic ES ietvaros. Šādas vadlīnijas palīdz sasniegt harmonizētāku Direktīvas 95/46/EK ieviešanu Eiropas Savienības ietvaros.

Minētā darba grupa 2005.gada ietvaros izstrādāja vadlīnijas par biometrijas datu izmantošanu pasēs, datu nodošanu uz trešajām valstīm, kā arī lokācijas datu izmantošanu pakalpojumu sniegšanā. Vadlīniju teksti ir publicēti ES Komisijas mājas lapā (http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/privacy/workinggroup/wpdocs/2005_en.htm).

Nozīmīgākie 29.panta Darba grupas skatītie jautājumi 2005.gadā:

- Personas datu apstrādes reģistrācijas sistēmu reģistrācijas procesa vienkāršošana;
- Personas datu aizsardzība III Pīlāra ietvaros;
- Biometrija un Eiropas Savienības pasēs;
- Pasažieru personas datu nodošana uz ASV, Kanādu, Austrāliju;
- Datu saglabāšana un uzglabāšana saistībā ar noteikumiem par publiski pieejamiem elektroniskajiem komunikāciju servisiem vai datiem par publiskiem sakaru tīkliem noziedzīgu nodarījumu un kriminālpārkāpumu, ieskaitot terorismu, izmeklēšanas, atklāšanas un apsūdzības celšanas mērķiem;
- “Drošā patvēruma”(safe harbour) Privātuma principi;
- Datu aizsardzība un RFID tehnoloģijas;
- Datu aizsardzības un ziņošana par pārkāpumiem iestādes ietvaros (whistle blowing);
- informatīvā sistēma *Visa*;
- Šengenas informatīvā sistēma.

Papildus informācijai skatīt Eiropas Savienības mājas lapu:
http://europa.eu.int/comm/internal_market/privacy/index_en.htm.

Esot par Eiropas Savienības dalībvalsti, darbs pie dažādiem jautājumiem notiek gan nacionālajā, gan pārnacionālajā līmenī. Kā piemēru varam minēt jautājumu par datu aizsardzību III Pīlāra ietvaros, kur darbs norisinājās gan Direktīvas 95/46/EK 29.darba grupas ietvaros, gan Latvijā – izstrādājot un saskaņojot nacionālās pozīciju ar Iekšlietu ministriju. Jautājums par datu aizsardzības principu attiecināšanu uz policijas sektoru aktuāls kļuvis terorisma apkarošanas kontekstā. Direktīva 95/46/EK ir attiecināma uz I Pīlāru, kura ietvaros netiek iekļauts policijas sektors, bet gan komerciālā sfēra, brīva preču, pakalpojumu un personu kustība.

Direktīvas 95/46/EK 31.panta Komiteja

Eiropas Komisijai fizisko personu datu aizsardzības jomā palīdz no dalībvalstu pārstāvjiem izveidota komiteja, kuras priekšsēdētājs ir Eiropas Komisijas pārstāvis. Eiropas Komisijas pārstāvis iesniedz Direktīvas 95/46/EK 31.panta komitejai veicamo pasākumu projektu, kas saistīti ar dokumentiem, kurus pirms tam izstrādājusi 29.panta Darba grupa. Komiteja sniedz atzinumu par minētajiem projektiem. Kopš 2004.gada 1.maija pilntiesīga Komitejas locekļa statusā no Latvijas piedalījās DVI pārstāvji.

Datu aizsardzības jautājumu aktualizēšana Eiropas Savienības līmenī ir atkarīga arī Eiropas Savienības prezidējošās valsts. 2005.gadā prezidējošās valstis bija Luksemburga un Lielbritānija, kuru personas datu aizsardzības uzraudzības institūcijas aktīvi darbojas Eiropas Savienības ietvaros. Viens aktuālākajiem jautājumiem 2005.gadā, kas tika aizsākts jau 2004.gadā, bija datu aizsardzība III pīlāra ietvaros un iespējamās izmaiņas saistībā ar Direktīvu 95/46/EK, kā arī sadarbības uzlabošana datu aizsardzības institūciju starpā.

Sākot ar 2006.gada pavasari Latviju 31.panta Komitejā pārstāvēs Tieslietu ministrijas pārstāvji.

Eiropas Datu aizsardzības institūciju Pavasara konference (Krakova, Polija)

Pavasara konference ir uzskatāma par svarīgāko Eiropas Datu aizsardzības komisāru ikgadējo pasākumu, kurā piedalās ne tikai pārstāvji no Eiropas Savienības valstīm. Pirmā Pavasara konference notika Hāgā 1991.gadā. 1993.gadā konference notika Parīzē, tad tika pieņemts lēmums šādu konferenci organizēt katru gadu pavasarī. 2005.gada 25.-26.aprīlī Eiropas Datu aizsardzības institūciju Pavasara konferenci organizēja Polijas Datu aizsardzības institūcija.

Konferences parasti tiek veltītas dažādiem personas datu aizsardzības aspektiem Eiropā, tādēļ konferences dalībnieki ne tikai izskata jautājumus par ES datu aizsardzības normu pielietošanu praksē, bet arī par datu aizsardzības

praksi konkrētās valstīs. Tā kā 2005.gadā tika atzīmēta Direktīvas 95/46/EK 10.gadadiena, konferences ietvaros tika vispārēji izvērtētas direktīvas normas un kā tās tiek praksē īstenotas, ņemot vērā pieaugošo risku attiecībā uz indivīda tiesībām uz privātumu un datu aizsardzību. Tādēļ 2005.gada Pavasara konferences tēma bija – 10.gadadiena kopš Direktīvas 95/46/EK stāšanās spēkā.

Konferences ietvaros īpaša uzmanība tika pievērsta šādiem jautājumiem:

- Direktīvas 95/46/EK ietekme uz personas datu aizsardzības līmeni Eiropas Savienībā un trešajās valstīs;
- Direktīvas 95/46/EK izvērtējums un tās normu ieviešana praksē;
- Personas datu aizsardzība ES III Pīlāra ietvaros;
- Jaunie juridiskie instrumenti, kas ļauj datus nodot uz trešajām valstīm;
- Sabiedrības izglītošana datu aizsardzības jomā;
- Datu subjekta tiesību (datu par sevi saņemšana) izmantošana praksē.

Konferencē tika pieņemta Krakovas deklarācija, kuras mērķis ir aicināt pieņemt atbilstošu likumdošanu ES III Pīlāra ietvaros un izveidot darba grupu, kuras ietvaros tiktu turpināts darbs saistībā ar datu aizsardzības jautājumiem tiesībsargājošo institūciju darbā, jo īpaši saistībā ar informācijas apmaiņas procesa vienkāršošanu ES dalībvalstu tiesībsargājošo institūciju starpā.

2006.gada Pavasara konferenci uzņēmās organizēt Ungārijas Datu aizsardzības institūcija, un tas tiek uzskatīts par svarīgu faktoru jauno Eiropas Savienības dalībvalstu integrēšanai kopējā darbā – datu aizsardzības uzlabošanā, cilvēktiesību ievērošanas veicināšanā.

Centrāleiropas un Austrumeiropas valstu personas datu aizsardzības institūciju vadītāju sanāksme (Smoļenica, Slovākija)

2001.gadā notika pirmā Centrāleiropas un Austrumeiropas valstu personas datu aizsardzības institūciju vadītāju (pilnvaroto personu) sanāksme Varšavā, Polijā. Sanāksmes mērķis ir apmainīties ar aktuālāko informāciju personas datu

aizsardzības jomā starp Austrumeiropas un Centrāleiropas datu aizsardzības institūcijām, kā arī savstarpēji rast praktiskus risinājumus dažādām personas datu aizsardzības problēmām. Šo sanāksmju svarīgākais aspekts ir risināt problēmas, kas raksturīgas Eiropas Savienības jaunajām dalībvalstīm un kandidātvalstīm, lai nodrošinātu adekvātu personas datu aizsardzības līmeni.

Kopš ES 2004.gada 1.maija paplašināšanās, Datu aizsardzības institūciju vadītāji nolēma sadarbību turpināt un organizēt ikgadēju sanākumi, ar mērķi:

- palīdzēt Centrālās un Austrumeiropas valstu datu aizsardzības institūcijām praktisku jautājumu risināšanā;
- rast praktiskus risinājumus Direktīvas 95/46/EK ieviešanā.

2005.gada 24.-25.maijā, Slovēnijā, Smoļenicā notika VII. Centrālās un Austrumeiropas datu aizsardzības institūciju vadītāju sanāksme. Sanāksmē tika izskatīti jautājumi saistībā ar biometrijas datu apstrādi (jauno tehnoloģiju pielietošana praksē), personas datu apstrādi statistikas vajadzībām, informācijas sistēmu drošības standartu piemērošana personas datu apstrādes sistēmās, tiesu spriedumu publiskošanas problemātika, personas identifikācijas numura lietošanas būtība un personas datu aizsardzība medicīnas jomā.

Pamatojoties uz 2004.gada maijā, Rīgā notikušās VI. Centrālās un Austrumeiropas datu aizsardzības institūciju vadītāju sanāksmes lēmumu un rezumējot iepriekšējos gados paveikto, Centrālās un Austrumeiropas datu aizsardzības institūciju vadītāji parakstīja kopīgu deklarāciju, kurā uzsvērtā turpmākās sadarbības nepieciešamību un tika izteikta gatavība dalīties pieredzē un nodrošināt palīdzību jaunajām ES kandidātvalstīm.

Deklarācijā īpaši akcentēta nepieciešamība aktīvi informēt sabiedrību par datu apstrādes principiem un no tiem izrietošajām tiesībām un pienākumiem. Tā pauž atbalstu Eiropas Padomes ieteikumam katru gadu 28.janvāri pasludināt par Eiropas datu aizsardzības dienu. Tāpat Deklarācijā aicināts pievērst uzmanību jauniešu izglītošanai, iniciējot projektus, kas saistīti ar personas datu aizsardzību. Deklarāciju parakstīja Latvijas, Bulgārijas, Horvātija, Čehijas,

Igaunijas, Ungārijas, Lietuvas, Polijas un Slovākijas datu aizsardzības institūciju vadītāji.

2006.gadā CAE sanāksmi organizēs Bulgārijas Datu aizsardzības institūcija un tajā plānots aicināt piedalīties jaunus pārstāvjus no citām Austrumeiropas valstīm.

Vienotā Eiropola informācijas sistēmas datu uzraudzības institūcija

Eiropola (Europol) izveidošana tika apstiprināta 1992.gada 7.februāra Māstrihtas līgumā par Eiropas Savienību. Eiropols, ar mītni Hāgā, Nīderlandē, uzsāka ierobežotas operācijas cīņā ar narkotikām 1994.gada 3.janvārī kā Eiropola Narkotiku apkarošanas vienība (EDU). Pakāpeniski tika pievienotas citas svarīgas noziedzības jomas. Kopš 2002.gada 1.janvāra Eiropola uzdevumi tika paplašināti, lai cīnītos ar starptautiskās noziedzības smagiem veidiem, kuri minēti Eiropola konvencijas pielikumā (nelikumīgu narkotiku tirdzniecība, nelikumīgi imigrācijas tīkli, terorisms, nelikumīgu transporta līdzekļu tirdzniecība, cilvēku tirdzniecība, ieskaitot bērnu pornogrāfiju, naudas (Euro) un citu maksāšanas līdzekļu viltošana, naudas atmazgāšana).

Sadarbība šādu jautājumu risināšanā ietver arī informācijas apmaiņu ar fizisko personu datiem un fizisko personu sensitīvajiem datiem, tādēļ Eiropola konvencijā ietvertas normas par fizisko personu datu aizsardzību. Lai uzraudzītu fizisko personu datu aizsardzības principu ievērošanu Eiropola darbībā, saskaņā ar Eiropola konvenciju tika izveidota Apvienotā Eiropola informācijas sistēmas datu uzraudzības institūcija (neatkarīga institūcija).

Apvienotā Eiropola informācijas sistēmas datu uzraudzības institūcija kontrolē visu Eiropolā pārvaldīto personu datu saturu un izmantošanu, tai ir tiesības veikt pārbaudes Eiropolā. Latviju šajā institūcijā kā pilntiesīgu dalībvalsti kopš 2004.gada septembra pārstāv DVI direktore. Minētās institūcijas sanāksmes notiek ne retāk kā četras reizes gadā.

2005.gada ietvaros ir sagatavots ziņojumu par pasākumiem, kas ir nepieciešami, lai nodrošinātu personas datu aizsardzību Eiropola vajadzībām, kā arī tiks veikts darbs, lai izveidotu mehānismu datu apstrādes uzraudzībai Latvijā Eiropola Konvencijas ietvaros.

Papildus informācijai skatīt Eiropola uzraudzības institūcijas mājas lapu: <http://europoljsb.ue.eu.int>.

Vienotā muitas informācijas sistēmas datu uzraudzības institūcija

Eiropas Savienības Vienotā muitas informācijas sistēmas datu uzraudzības iestāde ir neatkarīga institūcija, kas uzrauga Eiropas Savienības Vienoto muitas informācijas sistēmu.

Vienotās muitas informācijas sistēmas mērķis ir veicināt un paātrināt informācijas apmaiņu starp sadarbības institūcijām. Sistēmā ir centrālā datu bāze, kurai var piekļūt tikai Eiropas Savienības dalībvalstis un Eiropas Komisija. Datu bāzē ir tikai tādi dati (ieskaitot personas datus), kas nepieciešami, lai ieviestu ar muitu saistītos noteikumus. Ir skaidri noteikts, kādus personas datus sistēma šajā nolūkā uzkrāj. Šo datu uzkrāšanai un apstrādei personas datu aizsardzības principi ir saistoši.

Eiropas Savienības dalībvalstu nacionālās datu aizsardzības institūcijas veic uzraudzību par Muitas informācijas sistēmu (MIS), nodrošinot, ka to personas datu izmantošana un apstrāde, kas ievadīti MIS, notiek nepārkāpjot datu subjekta tiesības uz datu aizsardzību. Šī uzdevuma veikšanai ES nacionālās MIS uzraudzības iestādes sadarbojas. 2003.gadā Vienotā muitas informācijas sistēmas uzraudzības iestāde uzaicināja DVI piedalīties šīs institūcijas sanāksmēs novērotāja statusā.

2005.gadā DVI ir izstrādājusi informatīvo ziņojumu par nepieciešamajiem pasākumiem personas datu aizsardzības nodrošināšanai, kas tiek izmantoti Muitas informācijas sistēmās.

Saskaņā ar „Konvencija par informācijas tehnoloģiju izmantošanu muitas vajadzībām, kas izstrādāta, pamatojoties uz līguma par Eiropas Savienību K 3.pantu” 2.pantu Eiropas Savienības dalībvalstis izveido un uztur kopīgu automatizētu informācijas sistēmu atbilstoši maitu vajadzībām (turpmāk tekstā Muitas informācijas sistēma). Latvija saskaņā ar likuma „Par Konvenciju par informācijas tehnoloģiju izmantošanu muitas vajadzībām, kas izstrādāta, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K 3.pantu, Līgumu par Konvencijas pagaidu piemērošanu starp noteiktām Eiropas Savienības dalībvalstīm, Protokolu par Eiropas Kopienų Tiesas sniegto Konvencijas iztulkošanu, pieņemot prejudiciālus nolēmumus, kas izstrādāts, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K 3.pantu, Deklarāciju par vienlaicīgu minētās Konvencijas un Protokola pieņemšanu un Deklarāciju, kas sniegta saskaņā ar Protokola 2.pantu” (turpmāk tekstā Likums par konvenciju) 1.pantu ir pieņemta un apstiprināta „Konvencija par informācijas tehnoloģiju izmantošanu muitas vajadzībām, kas izstrādāta, pamatojoties uz līguma par Eiropas Savienību K 3.pantu” (turpmāk tekstā Konvencija).

Likuma par konvenciju 3.pants nosaka, ka Konvencijas 17.pantā noteikto personas datu aizsardzības pārraudzību, veic DVI Latvijā fizisko personu datu tiesiskā aizsardzība ir saistīta ar 108.konvencijas ratificēšanu 2001.gada 5.aprīlī un Eiropas Savienības direktīvas pamatnostādņu ieviešanu Fizisko personu datu aizsardzības likumā, kas tika pieņemts 2000.gada 23. martā. Lai tas pilnībā atbilstu Eiropas Savienības prasībām – 1995.gada 24.oktobra Direktīvai Nr. 95/46/EC “Par personas aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un to brīvu apriti”, 2002.gada 24.oktobrī Saeima pieņēma likumu “Grozījumi Fizisko personu datu aizsardzības likumā”. Tādejādi Fizisko personu datu aizsardzības likums tika saskaņots ar Eiropas Savienības un līdz ar to Eiropola personu datu aizsardzības principiem.

Lai uzraudzītu fizisko personu datu aizsardzības principu ievērošanu Muitas informācijas sistēmā, saskaņā ar Konvenciju tika veikta sarakste un

organizētas vairākas tikšanās ar Valsts ieņēmuma dienesta atbildīgajām personām.

Kā noteikts Konvencijas 17.panta, katra dalībvalsts ieceļ valsts pārraudzības iestādi, kuras uzdevums ir saskaņā ar attiecīgajiem valsts normatīvajiem aktiem neatkarīgi uzraudzīt, vai ir Muitas informācijas sistēmā glabāto datu apstrāde un izmantošana nav pretrunā ar attiecīgās personas tiesībām.

Lai DVI varētu realizēt savas pārraudzības funkcijas Muitas informācijas sistēmā, DVI ir nepieciešams, saskaņā ar Konvencijas 17.panta pirmo daļu pieeja Muitas informācijas sistēmai, kā arī nepieciešams iegūt Muitas informācijas sistēmas programmatūras darbības aprakstu.

Saskaņā ar Konvencijas 17.panta otro daļu, DVI ir jābūt gatavai sadarboties ar citu Eiropas Savienības dalībvalstu Muitas informācijas sistēmu pārraudzības iestādēm, lai ciešā sadarbībā varētu veikt attiecīgā pieprasījuma pārbaudi.

DVI sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu nepieciešams izstrādāt instrukcijas un metodiku, ko izmantos struktūrvienības, gadījumos, kad tiks veikta datu apstrādes pārbaude. Instrukcijas un metodikas izstrādājamas ievērojot Konvencijas un Fizisko personu datu aizsardzības likuma normas.

Realizējot nepieciešamos pasākumus personas datu aizsardzības nodrošināšanai Muitas informācijas sistēmā, galvenā problēmu, ar kuru saskārusies DVI - nav izveidota nacionālās uzraudzības vienība attiecībā uz vienoto Muitas informācijas sistēmu, kā arī DVI pašreizējā kapacitāte var izrādīties nepietiekama, lai veiktu pilnvērtīgas personas datu apstrādes pārbaudes vienotajā Muitas informācijas sistēmā.

Vienotā Šengenas informācijas sistēmas datu uzraudzības institūcija

Vienotā Šengenas informācijas sistēmas datu uzraudzības institūcija (VŠISDUI) ir neatkarīga institūcija, ar mītņi Briselē, Beļģijā, kurā darbojas

nacionālo datu aizsardzības institūciju pārstāvji, kā noteikts 1990.gada Konvencijā par Šengenas 1985.gada Līguma ieviešanu (turpmāk tekstā – Šengenas Konvencija).

Institūcijas pastāvēšanas laikā VŠISDUI ir izskatījusi daudzus svarīgus jautājumus un dažos gadījumos tika pieņemts lēmums, kā to nosaka Šengenas Konvencija – lai uzsvērtu nepieciešamās izmaiņas Šengenas informatīvās sistēmas (SIS) vadībā un/vai izceļot nepilnības darbībā.

VŠISDUI ir veikusi vairākus kontroles pasākumus SIS centrālajā tehniskā atbalsta vienībā Strabūrā, norādot, ka sistēma visumā darbojas atbilstoši, vienlaikus norādot uz pastāvošajām problēmām.

2003.gadā DVI saņēma uzaicinājumu piedalīties šīs uzraudzības institūcijas sanāksmēs līdz Šengenas Konvencijas ratifikācijai novērotāja statusā.

Šengenas informatīvā sistēma ir pastāvējusi kā mehānisms, kas sniedza informāciju Šengenas Konvencijas valstīm. Šī informācija ir saistīta ar personu un preču kustību, kā arī ar informāciju, kas nepieciešama policijas sadarbības nodrošināšanai, kalpojot Šengenas Konvencijā noteiktajiem nolūkiem pēc iekšējo valstu robežu atcelšanas. Eiropas Savienībai paplašinoties tiek izskatīts jautājums par jaunas Šengenas informatīvās sistēmas izveidi.

Starptautiskā darba grupa par personas datu aizsardzību telekomunikācijās (Berlīne, Vācija)

Starptautiskā darba grupa par personas datu aizsardzību telekomunikācijās tika izveidota, pamatojoties uz Datu aizsardzības komisāru iniciatīvas, ar mērķi uzlabot datu aizsardzību telekomunikācijās un masu informācijas līdzekļos. Darba grupas sanāksmes notiek divas reizes gadā un tajās tiek skatīti informāciju tehnoloģiju jautājumi saistībā ar datu aizsardzību.

2005.gada 31.martā un 1.aprīlī notika 37. personas datu aizsardzības un telekomunikāciju darba grupas sanāksme Madeirā, Portugālē. Sanāksmē skatītie svarīgākie jautājumi:

- Jaunākās attīstības tendences dalībvalstu nacionālās likumdošanas kontekstā;
- Privātuma tiesību nodrošināšanas problēmas saistībā ar Interneta servisu;
- Ģeolokalizācijas tehnoloģiju ieviešana Internetā;
- Datu aizsardzība un elektroniskā balsošana;
- E-veselība un privātuma nodrošināšana;
- Aktualitātes saistībā ar *Spam* kontrolēšanu un novēršanu u.c.

Ikgadējā Starptautiskā personas datu aizsardzības uzraudzības institūciju konference (Montro, Šveice)

27. Starptautiskā Datu aizsardzības un privātuma komisāru konference notika 2005. gada 14.-16. septembrim Montro, Šveicē. To organizēja Šveices Federālā Datu aizsardzības komisija. Konferences nosaukums - *Virzoties uz universālo cilvēktiesību atzīšanu – indivīda tiesībām uz datu aizsardzību un privātumu*. Starptautiskā Datu aizsardzības un privātuma komisāru konference Šveicē notika pirmo reizi, tajā piedalījās vairāk nekā 300 dalībnieku no visas pasaules. Atklāto sesiju laikā debatēs piedalījās uzņēmēji, publiskās administrācijas pārstāvji, zinātnes, IT jomas, NVO un valdības institūciju pārstāvji, diskutējot ar datu aizsardzības komisāriem par tiesībām uz personas datu aizsardzību un privātuma lomu globalizētajā pasaulē. Slēgtās sesijas ietvaros datu aizsardzības komisāri pieņēma divas rezolūcijas, kuru mērķis ir stiprināt personas datu aizsardzības principu ievērošanu. Viena no rezolūcijām tika pieņemta attiecībā uz biometrijas datu izmantošanu pasēs, identifikācijas kartēs un ceļošanai nepieciešamajos dokumentos. Otra rezolūcija attiecas uz personas datu izmantošanu politiskās komunikācijas ietvaros.

Globalizācijas un informācijas tehnoloģiju attīstības rezultātā aktuālākas kļūst debātes par datu aizsardzības jautājumiem, kā arī palielinās izaicinājums,

ar kādu sastopas datu aizsardzības institūcijas. Informācijas apmaiņa un pieeja personas datiem ir kļuvuši par jēdzieniem, kas raksturo mūsdienu kompāniju funkcionēšanu, no tiem ir pat atkarīga dažādu aktivitāšu veiksmīgs vai neveiksmīgs iznākums. Mūsdienu tehnoloģija ļauj datus apstrādāt ātri un reālajā laikā, vienlaicīgi radot problēmas datu aizsardzībai.

Būtiski ir tas, ka šajā starptautiskajā konferencē ir iespējama ne tikai viedokļu apmaiņa dažādo valstu starpā, bet arī svarīga ir dažādo sektoru pārstāvju līdzdalība, neatstājot datu aizsardzības jautājumus tikai personas datu aizsardzības institūciju ziņā. Konferencē bija vienota dalībnieku nostāja, ka datu aizsardzības jautājuma skatīšana starptautiskajā līmenī un šī jautājuma virzīšana sabiedrības un valdības darba kārtībā ir atkarīga no sadarbības starptautiskajā līmenī. Vairāki konferences pārstāvji akcentēja, ka aizsargāt indivīda tiesības uz privātumu kļūst aizvien grūtāk gan straujās tehnoloģiju attīstības dēļ, gan valdības rīcības dēļ, kas attiecas uz valsts drošības nodrošināšanu. Lai nodrošinātu labāku indivīda privātuma aizsardzību, konferencē tika nolemts pastiprinātāk uzmanību pievērst šādiem jautājumiem:

- Sadarbība ar IT sektoru, ieviešot vienotus datu aizsardzības standartus;
- Valdību problēmas saistībā ar terorisma pastāvošajiem draudiem un datu aizsardzības jautājuma atrisināšana;
- Privātuma ietekmes novērtēšana saistībā ar normatīvo aktu izstrādi;
- Paterētāji un datu aizsardzības politika;
- Nodrošināt lielāku uzsvaru auditiem (to skaitā tehnoloģijas auditiem);
- Izmantot iespējas – tādas kā Pasaules Informātikas sammits 2005.gada novembrī – lai veicinātu privātuma aizsardzības un datu aizsardzības jautājuma aktualizāciju.

2006.gadā plānots, ka ikgadējā Starptautiskā personas datu aizsardzības uzraudzības institūciju konference notiks Argentīnā.

Sūdzību izskatīšanas darba grupas

1999.gadā Helsinkos, Somijā, notika ikgadējā Eiropas Datu aizsardzību institūciju pavasara konference, kuras ietvaros tika pieņemts lēmums organizēt semināru, lai salīdzinātu Eiropas datu aizsardzības institūciju praksi sūdzību izskatīšanā. Šāds Eiropas personas datu aizsardzības uzraudzības institūciju ciešākas sadarbības princips izriet no Direktīvas 95/46/EK 28(6) panta, kur noteikta minēto institūciju sadarbība to funkciju pilnvērtīgākai izpildei. Savukārt 2000.gadā Stokholmā, Zviedrijā notika pirmais „Starptautiskais sūdzību izskatīšanas seminārs”, kas tiek rīkots divas reizes gadā un kurā piedalās datu aizsardzības institūciju darbinieki, kuri savā ikdienas darbā izskata sūdzības un, saistībā ar tām, sagatavo lēmumu projektus. Semināra ietvaros darbinieki apmainās ar informāciju par sūdzību izskatīšanu kādā konkrētā jomā. Semināram ir informatīvs raksturs, par semināra darbu tiek ziņots ikgadējā Eiropas Datu aizsardzību institūciju pavasara konferencē.

Laika posmā no 2005.gada 17. līdz 18.novembrim Parīzē, Francijā, notika divpadsmitā Sūdzību izskatīšanas darba grupas (*Case handling Workshop*) sanāksme, kuras ietvaros tika apskatīti jautājumi, kas ir aktuāli darba grupas dalībnieku dalībvalstīs. Minētajā sanāksmē atkārtoti piedalījās arī DVI pārstāvji. Svarīgākie kārtējā darba grupas sanāksmē skatītie jautājumi:

1. Jaunākās aktualitātes saistībā ar izmaiņām datu aizsardzību reglamentējošajā likumdošanā;
2. Dalībvalstu delegāciju pienesums saistībā ar pārrobežu sūdzību atsevišķiem gadījumiem;
3. Eiropas datu aizsardzības uzrauga ziņojumi saistībā ar aktualitātēm Eiropas Savienībā;
4. Eiropas Komisijas pienesums – sūdzības Eiropas Komisijā;
5. Datu subjekts un medicīniskie veselības faili;
6. Aktualitātes un problēmu loks saistībā ar ziņotāju shēmām.

Eiropas Padomes Konvencijas par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi Konsultatīvās komitejas 19.plenārsēde (Strasbūra, Francija)

Saskaņā ar 2001.gada 5.aprīļa likumu “Par Eiropas Padomes Konvenciju par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi”, Latvija ir ratificējusi Eiropas Padomes 1981.gada 28.janvāra konvenciju Nr.108. Konvencijas 18.pantā noteikts, ka pēc konvencijas stāšanās spēkā tiek izveidota Konsultatīvā komiteja (angliski saīsinājumā – T-PD), kurā pārstāvētas visas valstis, kas minētas kā Konvencijas dalībvalstis. Konvencija stājās spēkā 1985.gada 1.oktobrī un no šī datuma regulāri notikušas Konsultatīvās komitejas plenārsēdes. To starplaikos notikušas šīs komitejas darba grupas, kuru uzdevums izvērtēt T-PD izvirzītos prioritāros jautājumus.

Pamatojoties uz 2003.gada lēmumu par nepieciešamību konsolidēt tās aktivitātes datu aizsardzības jomā, kas norisinās Eiropas Padomē, nodrošinot lielāku efektivitāti, tika pārstrukturizētas datu aizsardzības komitejas, panākot vienošanos ar Eiropas Padomes Konvencijas par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi Konsultatīvo komitejas darba grupu izveidot T-PD kā vienotu datu aizsardzības komiteju. Tādēļ 2004.gada T-PD sēde bija pirmā, kuras izskatītie un apstiprinātie dokumenti vairs netiks apspriesti Eiropas Padomes Datu aizsardzības projektu grupas sēdēs, kurās tika aicināti eksperti no visām Eiropas Padomes dalībvalstīm, arī tām, kuras nav parakstījušas vai ratificējušas konvenciju. Vienlaicīgi Eiropas Padomes ietvaros ir izveidota jauna T-PD darba grupa – T-PD-BUR (vai T-PD- birojs), kas sagatavo dokumentu projektus apspriešanai ikgadējās T-PD plenārsēdēs.

Saskaņā ar 21.sēdes darba kārtību, T-PD plenārsēdes galvenais uzdevums 2005.gadā bija izskatīt jau iepriekšējā gadā sāktu diskusiju par zinātnieku viedokli par turpmāko Konvencijas principu piemērošanas iespējamību saistībā ar informācijas tehnoloģiju attīstību, kā arī tika skatīts jautājums par personas datu aizsardzību saistībā ar biometrijas tehnoloģiju attīstību un pielietojumu, lai

varētu sagatavot T-PD viedokli par šiem jautājumiem. Tā kā Konvenciju ratificē aizvien jaunas valstis, pieaug sanāksmju dalībnieku un novērotāju skaits, tādēļ tiek sagaidīts arī aktīvāks darbs sanāksmju ietvaros.

Čehijas parlamentāriešu vizīte Datu valsts inspekcijā

2005.gada 1.novembrī DVI viesojās Čehijas Republikas parlamenta Deputātu palātas Iesniegumu komisijas priekšsēdētāja Zuzka Rujbrova un komisijas pārstāvji.

DVI direktore Signe Plūmiņa iepazīstināja viesus ar inspekcijas darbību, aktuālo Latvijas pieredzi datu aizsardzības jomā un sadarbību ar Austrumeiropas un Centrāleiropas valstu, īpaši Čehijas Republikas, personas datu aizsardzības uzraudzības institūcijām.

Tikšanās laikā padziļināti tika iztirzāti jautājumi par sabiedrības attieksmi un apzināšanos par savām tiesībām uz personas datu aizsardzību, iedzīvotāju informētības paaugstināšanu, datu nodošanu uz valstīm, kurās netiek nodrošināta Eiropas Savienības līmenim adekvāta personas datu aizsardzība, jautājumi saistībā ar personas datu aizsardzību uzraugošo institūciju sadarbību, personas koda izmantošanu publiskajos reģistros.

Deputāti izrādīja interesi par privātuma institūta lomu Latvijā un DVI paveikto, skaidrojot iedzīvotājiem Fizisko personu datu aizsardzības likumu.

10. Phare 2002 Twinning projekts

“Datu valsts inspekcija”

DVI, uzsākot savu darbību 2001.gadā, radās iespēja pieteikties Eiropas Savienības finansētajiem sadarbības projektam, kas saistīts ar institūciju kapacitātes celšanu. Tieši publiskās pārvaldes institūciju darbinieku kapacitātes jautājumu Eiropas Savienības institūcijas akcentēja kā vienu no būtiskākajiem, laika posmā, kad Latvija gatavojās iestāties Eiropas Savienībā. Tā kā DVI bija no jauna izveidota valsts institūcija, tai bija nepieciešama ne tikai juridiskā palīdzība dažādu normatīvo aktu izstrādē, kas saistīti ar fizisko personu datu aizsardzību, bet arī praktiski ieteikumi DVI ikdienas darba nodrošināšanai. Phare 2002 Twinning projekta Nr.LV/2002/IB/OT-01 “Datu valsts inspekcija” (turpmāk tekstā – projekts) īstenošana tika uzsākta novēloti – tikai 2004.gada 15.septembrī, kad vairākas no projektā minētajām aktivitātēm DVI savas darbības četros gados jau bija īstenojusi (piemēram, audita rokasgrāmatas, iekšējās informācijas aprites kārtība un sabiedrības informēšanas stratēģijas izstrāde u.c.)

Projekta vispārējais mērķis - stiprināt DVI administratīvo kapacitāti, lai ieviestu Eiropas Savienības *acquis communautaire* prasības attiecībā uz personas datu aizsardzību. Viens no projekta uzdevumiem bija izstrādāt nepieciešamos grozījumus normatīvajos aktos, lai nodrošinātu Direktīvas 95/46/EK 28.panta 1.daļas prasības, kas nosaka, ka “Katra dalībvalsts paredz to, ka viena vai vairākas valsts iestādes ir atbildīgas par noteikumu, ko dalībvalstis pieņēmušas saskaņā ar šo direktīvu, piemērošanas pastāvīgu kontroli tās teritorijā. Šīs iestādes tām uzticēto pienākumu izpildē darbojas pilnīgi neatkarīgi.”¹

Projekts tika īstenots sadarbībā ar Austrijas Ludviga Boltzmanas cilvēktiesību institūtu (*Ludwig Boltzmann Institute of Human Rights*). Projekta vadītāja no

¹ Direktīvas 95/46/EK pilns teksts atrodams Datu valsts inspekcijas interneta mājas lapā. [Http://www.dvi.gov.lv](http://www.dvi.gov.lv)

Latvijas puses – DVI direktore Signe Plūmiņa un no Austrijas puses – Ludviga Boltzmana cilvēktiesību institūta direktors Hannes Tretters (*Hannes Tretter*) un praktiskais projekta ieviešanas vadītājs – Insbrukas Universitātes profesors Frīdrihs Lahmajers (*Friedrich Lachmayer*). Projekta konsekventai ieviešanai būtisks bija projekta ilgtermiņa mērķsadarbības padomnieka darbs, kura galvenais uzdevums bija organizēt ar projekta ieviešanu saistītos procesus, sadarbībā ar DVI darbiniekiem un projekta īstermiņa ekspertiem no Austrijas un Vācijas. Par projekta ilgtermiņa mērķsadarbības padomnieku tika izvēlēts Vācijas datu aizsardzības eksperts, bijušais Saksijas datu aizsardzības institūcijas vadītājs - Tomas Gīzens (*Thomas Giesen*).

Kopumā projekta aktivitāšu īstenošanā piedalījās 38 īstermiņa eksperti no Austrijas un Vācijas. Projekts tika īstenots laika posmā no 2004.gada 15.septembrim līdz 2005.gada 15.septembrim. Projekta valoda bija angļu valoda, taču rekomendācijas, rokasgrāmatas, stratēģijas, kas tika izstrādātas gada laikā, tulkotas latviešu valodā, lai ar tām varētu iepazīties dažādu nozaru speciālisti.

Projekts tika īstenots 4 daļās:

- 1) DVI juridiskās bāzes uzlabošana;
- 2) DVI operacionālās bāzes uzlabošana;
- 3) DVI kapacitātes spēcīnāšana;
- 4) Informēšana un apziņas celšana par datu aizsardzības jautājumiem.

Projekta „Datu valsts inspekcija” īstenotie uzdevumi:

- 1) ārvalstu ekspertu veiktā esošās Latvijas likumdošanas analīze datu aizsardzības jomā, trūkumu noteikšana;
- 2) rekomendāciju un priekšlikumu izstrāde personu datu aizsardzības likumdošanas uzlabošanai Latvijā;
- 3) komentāru izstrāde par datu aizsardzības likumdošanu Latvijā;

- 4) DVI attīstības stratēģijas izstrāde (papildinot esošo DVI attīstības stratēģiju);
- 5) rokasgrāmatu izstrāde (iekšējai informācijas aprītei, sistēmu reģistrācijai un sūdzību, iesniegumu izskatīšanai);
- 6) pieredzes apmaiņas vizīte Vācijas un Austrijas datu aizsardzības institūcijās;
- 7) personas datu apstrādes sistēmas drošības audita rokasgrāmatas izstrāde (papildinot DVI izstrādāto rokasgrāmatu);
- 8) sabiedrības informēšanas stratēģijas izstrāde (papildinot esošo DVI sabiedrības informēšanas stratēģiju);
- 9) informatīvo materiālu izstrāde datu pārziņu informēšanai, semināri;
- 10) informatīvo materiālu sagatavošana (plašākai sabiedrībai);
- 11) semināri tiesnešiem.

Jau 2004.gadā projekta ietvaros, sadarbībā ar Tieslietu ministriju un citām valsts institūcijām, tika īstenotas vairākas aktivitātes – uzsākta esošās likumdošanas analīze personas datu aizsardzības jomā, veikta 11 Eiropas Savienības dalībvalstu personas datu uzraudzības institūciju funkciju un pienākumu analīze, izvērtēts institūciju juridiskais statuss, sākta diskusija par nepieciešamajiem grozījumiem Fizisko personu datu aizsardzības likumā, lai atvieglotu fizisko personu datu apstrādes sistēmu reģistrācijas procesu.

2005.gadā tika turpināts darbs saistībā ar normatīvo aktu izvērtēšanu, kā arī pilnveidota audita rokasgrāmata, izstrādāti citi projektā paredzētie informatīvie materiāli. Projekta novēlotās ieviešanas rezultātā bija nepieciešams mainīt projekta ieviešanas grafiku – vienlaicīgi turpinājās darbs pie visām 4 projekta daļām, jo nomainījās vairāki projekta īstermiņa eksperti, kā rezultātā vairāku projekta aktivitāšu ieviešana norisinājās sasteigti, vienlaicīgi, nevis secīgi, kā bija sākotnēji iepļānots. Daudzas projekta aktivitātes tika veiktas 2005.gada vasaras mēnešos, kas savukārt radīja citu problēmu – daudzi Latvijas publiskās pārvaldes institūciju darbinieki, kurus bija plānots iesaistīt projektā, atradās atvaļinājumos. Jāatzīst, ka lielais piesaistīto īstermiņa ekspertu skaits apgrūtināja projekta ieviešanu, jo katru no ekspertiem bija jāiepazīstina ar esošo

situāciju Latvijā, eksperti neieradās iepriekš sagatavoti un viņiem nebija iespējas iepazīties ar savu kolēģu jau paveikto darbu projekta ietvaros. Tas radīja paveiktā darba dublēšanos.

Projekta ieviešanas laikā tika nodrošināta uzraudzība par projekta ietvaros veiktajiem pasākumiem. Viens no šādiem uzraudzības mehānismiem bija Uzraudzības komiteja, kuras sastāvā bija pārstāvji no Tieslietu, Finanšu ministrijas, Centrālās finanšu un līgumu aģentūras, kā arī DVI darbinieki un projekta praktiskais vadītājs no Austrijas puses. Savukārt, projekta ieviešanas nodrošināšanai norisinājās sadarbība ar Tieslietu, Iekšlietu ministriju darbiniekiem, saistībā ar fizisko personu datu aizsardzības jautājumiem, kā arī ar Ekonomikas ministrijas darbiniekiem.

Projekta ietvaros ne tikai norisinājās pieredzes apmaiņa starp DVI darbiniekiem un ES dalībvalstu ekspertiem datu aizsardzības jomā, bet arī tika dota iespēja stažēties Vācijas studentam, tādejādi sniedzot iespēju iepazīties ar projekta ieviešanas praktisko darbu.

Veicot projekta *ex-post* novērtējumu, secināms, ka tā novēlotā ieviešana bija viena no centrālajām problēmām projekta kontekstā, kā arī valodas barjera un atšķirīgie darba stili (spontānais ilgtermiņa mērķsadarbības padomnieka darbs salīdzinājumā ar plānoto DVI darbu). Lai gan projektu nevar novērtēt kā viennozīmīgi pozitīvu ieguvumu DVI darbinieku kapacitātes stiprināšanai un ES *acquis communautaire* ieviešanai, iegūtā pieredze ir svarīga darbinieku izaugsmei un esošo resursu mobilizācijai. Interesants ir aspekts, ka DVI veiktajā aptaujā par komandas darbu, vairāki darbinieki norādīja, ka reāls komandas darbs ir parādījies tieši šī projekta ietvaros. Līdz ar to darbinieki norādīja, ka ir nepieciešams pilnveidot komunikācijas iemaņas, lai uzlabotu sadarbību ar saviem kolēģiem un efektīvāk īstenotu institūcijas izvirzītos mērķus. No cilvēkresursu viedokļa, projekta ieviešana norādīja, ka DVI darbinieki spējām mobilizēt savus spēkus un koordinēt ikdienas darbus tā, lai būtu iespējams ieviest arī projektu. DVI darbiniekiem no praktiskā viedokļa svarīgas bija trīs pieredzes apmaiņas vizītes, kas tika noorganizētas Vācijā (Bonnā un Ķīlē) un

Austrijā (Vīnē). Tās sniedza ieskatu Eiropas Savienības dalībvalstu datu aizsardzības institūciju ikdienas darbā, kā arī ļāva iegūt jaunas zināšanas. Savu zināšanu apzināšanās motivē darbiniekus sasniegt aizvien vairāk, tādēļ uzskatāma par pozitīvu aspektu DVI kapacitātes spēcīnāšanai.

Kā atzina daži projekta īstermiņa eksperti, DVI darbiniekiem ir zināšanas un pieredze, kura jo īpaši lietderīga ir jaunizveidotām personas datu aizsardzības institūcijām. Vienlaicīgi ārvalstu īstermiņa eksperti savas darba vizītes laikā Latvijā ir norādījuši, ka DVI iegūtā pieredze noderēs jautājumu operatīvākai risināšanai viņu institūcijās.

Projekta ietvaros paredzētā DVI darbinieku sadarbība ar ārvalstu īstermiņa ekspertiem norisinājās tikai dažu projekta aktivitāšu ietvaros. Sadarbība pārsvarā norisinājās tajos gadījumos, kad DVI jau bija izstrādājusi attiecīgu dokumentu un ārvalstu īstermiņa eksperti tikai papildināja to ar saviem komentāriem. Diemžēl visi komentāri un atzinumi par normatīvajiem aktiem, kurus izstrādāja ārvalstu īstermiņa eksperti, ir balstīti uz ilgtermiņa mērķsadarbības padomnieka asistenta sniegto neprecīzo interpretāciju par Latvijas likumdošanu, nevis DVI darbinieku atzinumiem. Komunikācijas problēmu rezultātā, kas radās nepilnīgas tulkošanas dēļ (Latvijas normatīvo aktu neprecīza tulkošana, selektīva tulkošana pieredzes apmaiņas vizītē, kā arī sanāksmēs ar ekspertiem), tika izstrādāti nepilnīgi komentāri un atzinumi un DVI ieguva neprecīzu informāciju. Tādēļ turpmāk ieviešot projektus svarīgi akcentēt projekta valodas jautājumu.

Projekta ietvaros lielākoties uzmanība tika veltīta Latvijas normatīvo aktu izpētei un analīzei, komentāru izstrādei un salīdzinoši nedaudz tika akcentēta DVI administratīvās kapacitātes celšanas nepieciešamība. Tā rezultātā netika noorganizēti projekta ietvaros paredzētie DVI darbinieku apmācības semināri par dažādiem datu aizsardzības aspektiem. Visā projekta gaitā uzmanība pārsvarā tika veltīta tikai uz iestādes neatkarības statusa nostiprināšanu likumdošanā, tāpēc projekta galvenais mērķis - stiprināt DVI administratīvo kapacitāti, netika sasniegts.

Ieguvumi no projekta:

- ārvalstu ekspertu veiktā analīze par esošo Latvijas likumdošanu datu aizsardzības jomā;
- sagatavotie informatīvie materiāli sabiedrības informēšanai par datu aizsardzības jautājumiem;
- seminārs tiesnešiem un seminārs tiesībsargājošo iestāžu darbiniekiem par datu aizsardzības jautājumiem.

Neskatoties uz visām grūtībām, kas pastāvēja projekta ieviešanas laikā, projekts tika īstenots un arī turpmāk DVI plāno piesaistīt ES finanšu un cilvēkresursus, lai pilnveidotu DVI darbu, kā arī savas kompetences ietvaros plāno piedalīties citos projektos kā eksperti fizisko personu datu aizsardzības jomā.

11. Informācija par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu

Nr.p.k.		Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Ieņēmumi (kopā)	587274	486747
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	286704	286704
1.2.	Ārvalstu finanšu palīdzība	293070	199443
1.3.	Maksas pakalpojumi un citi ieņēmumi	7500	600
2.	Izdevumi (kopā)	587274	486746
2.1.	Atalgojumi		84418
2.1.1.	Algas		59793
2.1.2.	Piemaksas		19710
2.1.3.	Pabalsti		4110
2.1.4.	Atalgojums ārštata darbiniekiem		805
2.2.	Kārtējie izdevumi		258989
2.2.1.	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas		17056
2.2.3.	Iekšzemes komandējumi un dienesta braucieni		0
2.2.4.	Ārvalstu komandējumi		37934
2.2.5.	Valsts nozīmes datu pārraides tīkla pakalpojumi		5535
2.2.6.	Pārējie sakaru pakalpojumi		13966
2.2.7.	Darba devēja apmaksātie veselības izdevumi		4262
2.2.8.	Ar administrācijas drošību		40126

	saistītie pakalpojumi		
2.2.9.	Ēku, būvju un telpu remonts		1848
2.2.10	Transportlīdzekļu uzturēšana un remonts		1431
2.2.11.	Iekārtu, inventāra un aparatūras tehniskā apkalpošana un remonts		3515
2.2.12.	Ēku un telpu uzturēšana		11780
2.2.13.	Transportlīdzekļu valsts obligātās civiltiesiskās apdrošināšanas prēmiju maksājumi		374
2.2.14.	Informācijas tehnoloģiju pakalpojumu apmaksa		2089
2.2.15.	Telpu īre un noma		8787
2.2.16.	Pārējā īre un noma		5586
2.2.17.	Pārējie klasifikācijā neuzskaitītie pakalpojumu veidi		5608
2.2.18.	Maksa par zinātniski pētniecisko darbu izpildi		
2.2.19.	Kārtējie izdevumi, kas segti no ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem		73359
2.2.20.	Pārējo nodokļu un nodevu maksājumi		45
2.2.21.	Kancelejas preces un materiāli		14800
2.2.22.	Inventārs		365
2.2.23.	Maksa par apkuri		693
2.2.24.	Maksa par elektroenerģiju		2115
2.2.25.	Maksa par degvielu		4067
2.2.26.	Maksa par ūdeni un pārējo		174

	enerģētisko materiālu iegādi		
2.2.2.	Kārtējā remonta un iestāžu uzturēšanas materiāli		3058
2.2.27.	Pārējie materiāli		416
2.3.	Kapitālie izdevumi		143339
2.3.1	Datori un skaitļošanas tehnika		5747
2.3.2.	Transportlīdzekļi		0
2.3.3.	Kancelejas mēbeles un telpu iekārta		800
2.3.4.	Pārējie kustamie īpašumi		673
2.3.5.	Intelektuālie īpašumi		10035
2.3.6.	Kapitālie izdevumi, kas segti no ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem		126084
	Atlikums		1

12. Datu valsts inspekcijas personāla izglītošana un kvalifikācijas celšana

Pēdējo gadu laikā vērojamas lielas pārmaiņas dažādos uzņēmumos, organizācijās gan privātajā, gan publiskajā sektorā. Mūsdienās aizvien lielāka nozīme ir nevis organizācijas hierarhijai, bet gan darbiniekiem, kuri spēj uzņemties atbildību un sasniegt maksimālus rezultātus. Aizvien biežāk pieņemot darbā jaunu darbinieku sākotnēji tiek novērtēta kandidāta profesionālā atbilstība un pēc tam viņa prasme strādāt komandā, lai būtu iespējams labāk sasniegt darba devēja noteiktos mērķus.

Komandas darbs pēdējo gadu laikā kļuvis aktuālāks arī publiskajā pārvaldē Latvijā, kļūstot par vienu no efektīvas valsts pārvaldes elementiem. Efektīva valsts pārvalde ir svarīgs priekšnoteikums Latvijas valsts stabilai un līdzsvarotai attīstībai, starptautiskās konkurētspējas palielināšanai, sabiedrības labklājības paaugstināšanai un aktīvai valsts darbībai Eiropas Savienības ietvaros. Mūsdienās iedzīvotāji no publiskās pārvaldes pieprasa, lai tā būtu viegli pieejama, uzticama, tās darbība - caurskatāma, saprotama un lai tiktu risinātas problēmas, iedziļinoties katra iedzīvotāja problēmas specifiskumā un unikalitātē.

Lielā mērā tieši publiskās pārvaldes darbinieki ir kā spogulis sabiedrībai, kurai tā kalpo, tādēļ arī DVI pievērsusi lielāku uzmanību komandas darba iespējām. DVI mērķis nākotnē ir kļūt par prestižu institūciju ne tikai savu darbinieku, bet visas sabiedrības acīs. Lai to panāktu, nepieciešams nepārtraukts darbs ar personālu, tādēļ DVI vadība 2005.gada ietvaros apzināja faktoros, kas motivētu darbiniekus turpināt strādāt inspekcijā un pielikt savas pūles un spēkus, lai DVI tiktu novērtēta kā lietderīga, profesionāla institūcija, uz kuru sabiedrība var paļauties. Jāpiebilst, organizāciju darbības efektivitātes uzlabošana ir sens jautājums kā privātajā, tā publiskajā sektorā, tādēļ ir bijuši dažādi mēģinājumi

gan ieviest skaidri, procedurāli noteiktas darbības, gan uzlabot katra indivīda sniegumu, tomēr vēl joprojām notiek optimālākā risinājuma meklējumi.

2005.gadā tika veikta DVI darbinieku aptauja par komandas darbu. Pārsvārā jeb 90% no aptaujātajiem 15 DVI darbiniekiem atzīst, ka komanda ir cilvēku grupa, kas sadarbojas, lai sasniegtu kopēju mērķi, tā tiek organizēta, lai kopā strādājot komandas locekļi sasniegtu izvirzītos mērķus, kurus nav iespējams pilnvērtīgi sasniegt, ja katrs indivīds darbotos atsevišķi. Tādēļ ne katra uzdevuma veikšanai ir nepieciešams komandas darbs, tādejādi piekrītot Dž.Edeira izvirzītajam apgalvojumam, ka reāla vajadzība izveidot komandu rodas tikai tad, kad uzdevums prasa indivīdu mijiedarbību, pretējā gadījumā ar uzdevumu var vienkārši tikt galā kvalificēts speciālists. Šis apgalvojums pierādās arī DVI ikdienas praksē. Reāls komandas darbs tika novērots, piemēram, pārskatā minētā Phare projekta ieviešanas laikā, kad darbiniekiem nācās iemācīties ne tikai sastrādāties vienam ar otru, bet arī sastrādāties ar ārvalstu kolēģiem. Komandas darba veicināšana ir tikai viens no kvalitātes celšanas iespējamajiem risinājumiem, kas tiek akcentēts DVI. Tā kā palielinās darbinieku rotācija un valstī pastāv darbaspēka aizplūšanas problēma, DVI 2006.gadā plāno veikt izmaiņas Administratīvās daļas darbā, pievēršot lielāku uzmanību cilvēkresursu jautājumam.

Pārskata periodā DVI darbiniekiem tika nodrošinātas kvalifikācijas celšanas iespējas. Lielākā daļa DVI strādājošo apmeklēja lekciju kursus vai piedalījās izglītojošās programmās. Tika apmeklēti sekojoši Valsts administrācijas skolas un citu mācību iestāžu rīkoti kursi: Ievadkurss darbam valsts pārvaldē jaunajiem ierēdņiem; Personālvadība III - Palīgintervijas personāla vadībā: sūdzību, disciplinārās, padomdošanas un darba rezultātu vērtēšanas intervijas; Rakstiskā konflikta risināšana un stresa vadīšana; Emocionālā inteliģence un vadības prasmes; Jaunie grāmatvedības standarti un to saistība ar gada pārskatu; Gaidāmā reforma darba samaksas jomā valsts sektorā; Darba likums grāmatvedim; Datorzinības; Darbinieku atlase un integrēšana komandā.

DVI darbinieki tiek motivēti papildināt savas iegūtās zināšanas. No astoņpadsmit DVI darbiniekiem 2005.gadā 3 darbiniekiem bija iegūta augstākā izglītība – jurista kvalifikācija, bet 4 darbinieki savas studijas turpina akadēmiskā grāda iegūšanai.

Darbinieku iedalījums pēc vecuma:

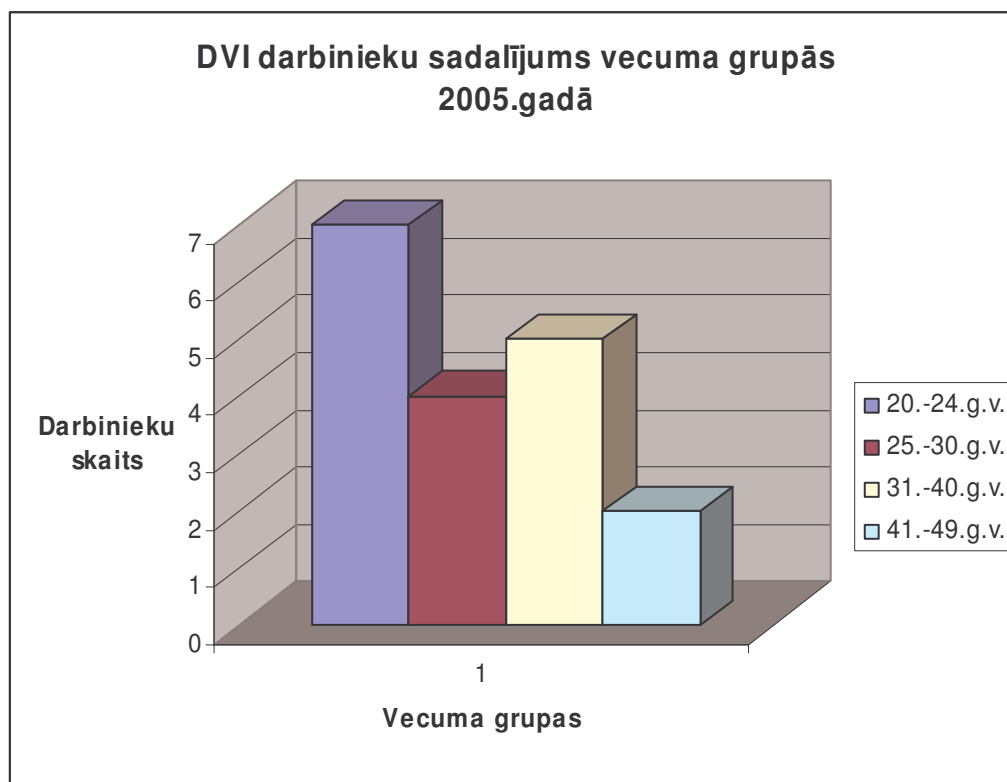
20.- 25.g.v. – 7 darbinieki

26.-30g.v. - 4 darbinieki

31.-40.g.v. – 5 darbinieki

41.-51.g.v. – 2 darbinieki

Darbinieku vidējais vecums ir 30 gadi.

Darbinieku novērtēšana

DVI Valsts civildienesta likumā noteiktajā kārtībā veic ierēdņu novērtēšanu. Vienlaicīgi 2005.gadā tika ieviesta DVI darbinieku novērtēšana. Visu DVI darbinieku novērtēšana ļauj uzlabot inspekcijas darba efektivitāti un veicina to, ka darbinieki strādā pēc iespējas labāk, attīstot savu potenciālu.

Darbinieku novērtēšana iestādes vadītājam sniedz iespēju lietderīgāk sadalīt darba pienākumus starp darbiniekiem, uzlabot vai izveidot karjeras attīstības plānu, tādā veidā samazinot personāla mainību, kas publiskās pārvaldes iestādēs Latvijā ir ļoti aktuāls jautājums. 2006.gadā plānots noskaidrot arī klientu viedokli par DVI darbinieku darbu. Novērtēšanas veikšanai tika izstrādāta anketa, kura ietvēra gan pienākumu izpildes, darba rezultātu un kompetenču novērtēšanu un analīzi.

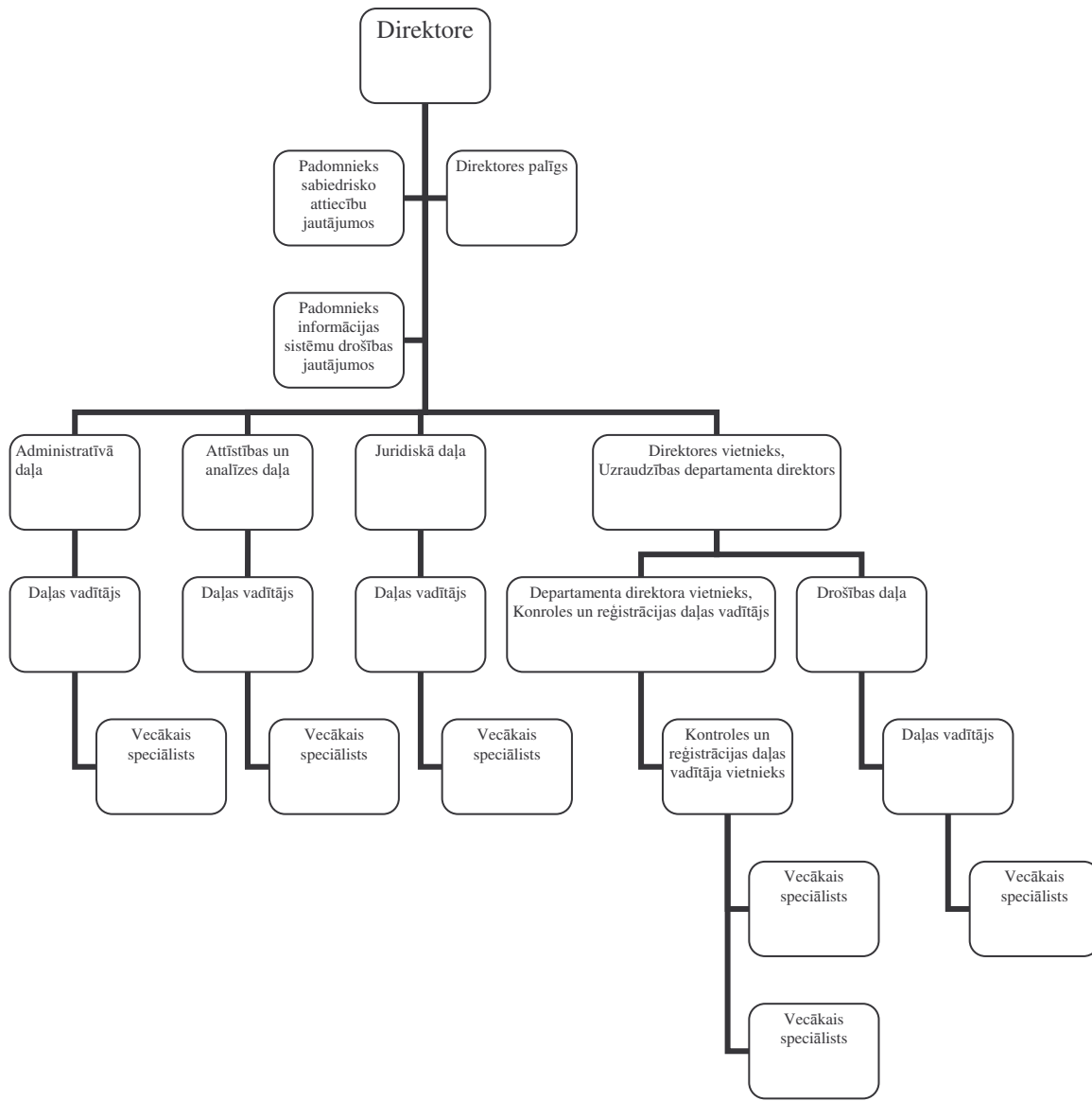
Darbinieku novērtēšana ir atbildīgs un psiholoģiski niansēts process, tādēļ Administratīvā daļa 2005.gadā veica skaidrošanas pasākumus, lai neradītu darba vietā papildus spriedzi un negatīvu darbinieku nostāju. Darbiniekiem tika skaidrots, ka novērtēšanas rezultātā ieguvums būs visiem, jo tiks konstatēti darba procesa galvenie šķēršļi, problēmas, kā arī izaicinājumi, tādejādi novērtēšanu var uzskatīt arī par svarīgu sastāvdaļu darbinieku darba kvalitātes uzlabošanā. Darbinieku novērtēšanas nobeigumā katram darbiniekam ar DVI direktori bija iespēja pārrunāt sasniegtos rezultātus, lai kopumā varētu uzlabot inspekcijas darbības efektivitāti.

Datu valsts inspekcijas struktūras reorganizācija

Lai optimizētu DVI iekšējās darba organizācijas sistēmu un veicinātu Reģistrācijas daļas, Datu drošības departamenta un Sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju akreditācijas un uzraudzības daļas savstarpējo funkciju labāku koordināciju un izpildi, 2005.gadā tika veikta DVI struktūras reorganizācija. Izmaiņas DVI struktūrā stājas spēkā 2005.gada 2.maijā.

DVI struktūras shēma ar štata vietām

Datu valsts inspekcija

13. 2006.gadā veicamie nozīmīgākie uzdevumi un plānotie pasākumi

1. Nodrošināt garantēto tiesību privātuma jomas respektēšanu, nodrošināt pilnvērtīgu personas datu aizsardzības uzraudzību, atbilstoši likuma un ES prasībām:

- Sistēmu reģistrācijas skaita palielināšana;
- Palielināt personas datu apstrādes sistēmas pārbaužu skaitu;
- Nodrošināt elektroniskā paraksta ieviešanai atbilstošu TM infrastruktūras izveidošanu;
- Nodrošināt uzticamu sertifikācijas pakalpojumu sniedzēju akreditāciju;
- Informēt datu apstrādātājus par sistēmu auditu. Veicināt valsts un pašvaldību institūciju informētību par pienākumu veikt personas datu apstrādes sistēmu iekšējos auditus.
- Palielināt valsts un pašvaldību personas datu apstrādes sistēmās veikto auditu skaitu;
- Reģistrēt augstākā līmeņa domēna.lv reģistra turētāju;
- Akreditēt personas datu apstrādes sistēmu auditorus;
- Pārbaudīt galvenā apstrādātāja izveidotu komisiju, kas iznīcina gēnu donora personas datus, audu paraugus, DNS aprakstus un veselības stāvokļa aprakstus, kā arī piedalīties attiecīgās komisijas darbā (MK noteikumi Nr.694, 10.08.2004);
- Nodrošināt uzraudzību par personas datu aizsardzības prasību ievērošanu Eiropas transportlīdzekļu un vadītāja apliecību informācijas sistēmā (EUCARIS);

2. Veicināt informācijas atklātības jomu:

- Iniciēt sadarbības projekta izstrādi un īstenošanu informācijas atklātības jomā;

3. Pilnveidot personas datu aizsardzības noteikumu ieviešanu valsts un pašvaldību institūcijās, kā arī privātajā sektorā:

- Precizēt Fizisko personu datu aizsardzības likuma normas saistībā ar ES tiesību normu pārņemšanu, nodrošinot likumprojekta ieviešanu, kā arī izstrādājot normatīvo aktu par datu nodošanu uz trešajām valstīm;
- Izstrādāt DVI tiesisko regulējumu atbilstoši Satversmes grozījumiem par neatkarīgo iestāžu statusu;
- Nodrošināt Latvijas pievienošanos 1981.gada 28.janvāra Konvencijas par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi (ETS Nr.108) Papildus protokolam;

4. Veicināt personas datu aizsardzības noteikumu iekļaušanu nozaru normatīvajos aktos, kā arī dažādu speciālu nozaru rekomendāciju izstrādi:

- Izstrādāt rekomendācijas datu apstrādei videonovērošanas jomā, darba civiltiesisko attiecību jomā un medicīnas un veselības aprūpes jomā;

5. Uzlabot sabiedrības izpratni par personas datu aizsardzības nozīmi, uzdevumiem un mērķiem:

- Koordinēt un uzraudzīt Informācijas atklātības likuma ieviešanu un nodrošināt vienotu informācijas atklātības principa ieviešanu visās valsts institūcijās;
- Sabiedrības informēšana par datu drošības jautājumiem;

6. Tieslietu sistēmas stratēģiskās attīstības nodrošināšana;

7. Sniegt visaptverošu un skaidru informāciju un rekomendācijas attiecībā uz personas datu aizsardzības jautājumiem:

- DVI iekšējo normatīvo aktu izdošana;

8. Uzlabot un palielināt kontroles, uzraudzības politiskas un procedūru efektivitāti:

- Veikt nepieciešamos pasākumus DVI informācijas sistēmas atbilstības nodrošināšanai valsts informācijas sistēmu drošības noteikumiem;
- Veikt kārtējo personu datu apstrādes sistēmas riska analīzi un ieviest nepieciešamos drošības pasākumus;
- Reģistrēt DVI personu datu apstrādes sistēmu reģistru Valsts informācijas sistēmu kopējā reģistrā;

9. Izstrādāt procedūras, kas nodrošina uzraudzības funkciju veikšanu saskaņā ar Elektronisko sakaru likumu;

10. Nodrošināt nacionālo "pirmā" un "trešā" pīlāra uzraudzības funkciju izpildi:

- Nodrošināt Šengenas Acquis Communautaire prasību ieviešanu Latvijas tiesiskajā regulējumā, kā arī nodrošināt Šengenas novērtēšanas vizītes „Datu aizsardzība” norisi 2006.gadā;
- Pilnveidot fizisko personu datu aizsardzības sistēmu, nodrošinot DVI gatavību Šengenas informācijas sistēmas un Eiropola informācijas sistēmas uzraudzības veikšanai;
- Vienotās muitas informācijas sistēmas (VMI) ieviešanas un tās atbilstības kontrole FPDAL un ES prasībām;

11. Uzlabot un stiprināt līdzdalību Direktīvas 95/46/EK 29.panta Darba grupas ietvaros;

12. Uzlabot sadarbību ar citām starptautiskajām datu aizsardzības institūcijām;

13. Uzraudzīt personas datu nodošanu uz trešajām valstīm;

14. Noskaidrot sabiedrības viedokli par personas datu aizsardzību;

15. Atbalstīt un veicināt DVI personāla apmācības un attīstību:

- Atbilstoši DVI attīstībai, veikt iekšējo vadības kontroli atbilstoši noteiktajiem daļu nolikumiem un amatu aprakstiem;